

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 35 (3413) 2015 SEPTEMBER – RUGSĖJIS 1 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS - LITHUANIAN WEEKLY • www.tevzib.com • Nr. kaina – \$2

Mokslo metus pradedant

Dideliuose miestuose mokslo metų pradžią pirmiausia ženklina gatvėse pasirodantys geltoni autobusai mokiniams į mokyklas išvežioti.

Tai pradėta jau prieš daugelį metų ir vaikų saugumui, ir tėvų patogumui pagerinti. Dalykas naudingas. Tačiau, kaip ir visi geri dalykai, yra brangus. Tam reikalui lėšos yra skiriamos iš valdžios biudžetų, nemažą jų dalį panaudojant švietimo veiklai. Tuo būdu ir vaikų pristatymas į mokyklas tampa švietimo dalimi. Čia jau įprasta už kiekvieną patogumą užmokėti, ir netenka išgirsti balsų, kad ko nors reikėtų atsisakyti, net ir tada, kai skelbiami deficitai. Žvelgiant į to gerojo dalyko antrąją pusę gali kilti klausimas, ar tas vaikų vežiojimas neprisideda prie vaikų būdo savybių ugdymo ir iš viso – jų vertinimo? Neatsargu būtų teigti, kad kai kurie patogumai gali formuoti išankstinį lepinimą. Bet tuo reikalu požiūrių gali būti įvairių. Vienas dalykas turėtų būti aiškus – didinant vaikų sėdėjimo laiką atitinkamai turėtų būti tvarkomas ir jų fizinio judėjimo laikas. Vaikų viršsvoriai liudija ne tik per daug sotų gyvenimą, bet ir priaugančios visuomenės ryškų išglebimą, laisvųjų kraštų žymę. Apie kūno kultūrą ir fizinį auklėjimą užuominas dažnai užgožia įprastinė reklaminė veikla, turinti savų komercinių tikslų. Ir visada lengviau taikstyti su tuo, kas maloniau.

Mūsų šeštadieninės lituanistinės mokyklos dauge- liu atžvilgių yra labai skirtingos nuo kasdieninių. Į jas mažesnius suveža tėvai, vyresni atvyksta patys savo priemonėmis. Viso to reiškinio pagrindinis taškas yra lietuviškos išlaikymas. Tėvų rūpestis, kad lietuviškų šeimų vaikai kaip nors išliktų lietuviais, yra kai kuriais atvejais džiugiai nuostabus, kai vaikai į tas mokyklas yra vežami net keliasdešimt kilometrų. Tas fenomenas išperka ir kai kada girdimus priekaištus, kad išeiviškasis patriotizmas esąs netikras. Pasiiekti mokyklą, kur ji bebūtų, yra ne tik švietimo reikalas, bet ir auklėjimo. Dar ne taip seniai būreliais į mokyklas vaikai pėsčiomis traukdavo, ir būdavo tai malonu matyti. Kad dėl saugumo ir nedorų žmonių išpuolių prieš vaikus jų izoliuotas nuvežimas į mokyklas šiandien būtinai reikalingas – rodo kokioje aplinkoje gyvename ir taip rodo, ko turėtume siekti, kad išaugtų kitokia visuomenė. O tam reikalui geltonų autobusų tikrai neužteks, nei kitų kokių gerų dalykų. Juk švietimas ir auklėjimas priklauso dvasinei atramai, ko nesuteikia materialinės gėrybės. Mūsų lituanistinės mokyklos, kaip specialios paskirties institucijos, remiasi į tautinį idealizmą, kuris daug lengviau įveikia problemas, kylančias kasdieninėse mokyklose. Jas stebint nesunku pamatyti gana ryškų materialistinį bruožą, dėl kurio net streikais kovojama. Kas iš tikrųjų yra ar turėtų būti mokykla – klausimas rimtai diskutuotinas ko plačiausiu mastu. ČS

ŠIAME NUMERYJE

Simbiozė – gera, bloga, keista – 1, 8 psl.

Kunigai Lietuvos laisvės kovotojai – 10 psl.

„Pamestruotas“ Lietuvos istorijos vertimas – 3 psl.

M. K. Čiurlionio metų renginių puokštė... – 4 psl.

Laiškai Lietuvai (Maironio mokyklos 8 kl. moksleivių rašiniai) – 9psl.

Karalystės žlugimo pradžia (tęsinys) – 11 psl.

Toronto Maironio mokyklos mokytojos ir mokiniai laukia naujų mokslo metų Ntr. iš interneto

Simbiozė – gera, bloga, keista

Algimantas ZOLUBAS

Laikiną arba nuolatinį dviejų skirtingų rūšių organizmų sugyvenimą, naudingą abiem organizmams arba vienam iš jų, vadinama simbioze. Daugiausia simbiozės pavyzdžių pateikia augmenija ir gyvūnija. Gamtos mokykloje žmogus daug ko išmoko, ypač technikos srityje, o iki techninės revoliucijos, įsibėgėjusios praėjusio šimtmečio trečiame dešimtmetyje, galima būtų tarti, kad žmogų su gamta siejo simbioziniai saitai, žmogus gamtai pastebimai nekenkė, o gamta jam prieglobstį teikė, maitino. Su technine revoliucija žmogaus draugiški santykiai su gamta pašlijo, vis daugėjo „gyvenamos aplinkos“ gamtos sąskaita, gamtai kenksmingomis technologijomis buvo daroma nepataisoma žala. Žmogus, kaip kirminas į obuolį, graužėsi į žemės gelmes, teršė orą, vandenį, visatą. Gamta, patirdama žmogaus nemeilę, neatlaikiusi prievartavimo, atsigręžė prieš žmogų, kerštauti pradėjo. Padažnęję žemės drebjimai, cunamiai, uraganai, sausros, liūtys, jaučiama klimato kaita rodo, kad Žemė tarsi siekia nusikratyti parazituojančią žmonių.

Pasaulyje stebima aki-vaizdi sugyvenimo stoka visuomenėse. Techninė revoliucija, tiek daug davusi palengvinti žmonių buitį, išstobulinusi komunikacijos priemones didžiausiai vertybei – bendravimui tarp

žmonių – drauge išstobulino ginklus, sukūrė naujoviškus, žiauresnius kovos būdus, komunikacijos priemones vartoja taikų bendravimą žlugdyti. Tautos, sukūrusios savo valstybes, „betobulindamos“ valstybių reikalų tvarkymo būdus – politiką, tačiau paniekinusios amžinąsias ir bendražmogiškąsias vertybes, juos iškreipė, buvusią valdžių ir visuomenių simbiozę sunaikino. Radosi naujos, visuomenėms žalingos simbiozės formos. Bloga politinė simbiozė, sugriuvus Sovietų Sąjungai, aspiravo Rusijoje.

Kadangi komunistinės ideologijos neatskiriamas dėmuo yra ateizmas, SSRS stoji į atvirą kovą su Bažnyčia. Didžioji dalis tos šalies visuomenės tokiam elgesiui nepritarė, dešimtmečius trukusiai ateizacijai tikėjimo išrauti nepavyko. Su SSRS griūtimi išnyko tos valstybės komunizmo fikcijos siekis, atsisakyta ir ateizmo. Keisčiausia, kad buvusios valstybės vadovai, buvę aršiausi Bažnyčios priešai, ne tik viešai žegnotis, žvakes prie ikonų deginti pradėjo, bet atstatinėjo sugriautas šventoves, susibičiuliavo su Rusijos stačiatikių bažnyčios hierarchais, o pastarieji pradėjo laiminti vadovų „žygius“, radosi tos bažnyčios ir valstybės simbiozė, prilygstanti rusiško fašizmo ir dorovės sargybinio, smauglio ir triušio taikiam sambūviui. Liaudžiai, žinoma, toks sambūvis patiko, todėl jinau dabar jau garbina „pasikeitusius“ Bažnyčios ir Fede-

racijos vadovus. Kad Rusijos stačiatikių bažnyčia naudojasi valstybės vadovų parama, o vadovai begėdiškai išnaudoja Bažnyčią savo populiarumui kelti, rusišką fašizmą plėtoti, apkvailinta liaudis nebemato.

Lietuvos politinė erdvė, manyčiau, pasižymi keista simbioze; į koalicijas jungiasi partijos, kurių ideologijos skirtingos arba išvis jų neturi, todėl peršasi viena išvada, kad simbiozė reikalinga tik dėl išsilaikymo valdžioje. Komunistinės kilmės Socialdemokratų partija ir su pačiu nelabuoju eitu obuoliauti, kad tik galėtų draugėj obuolius skinti, todėl jai taip keista simbiozė – priimtina. Keistai atrodo ir konservatorių simbiozė su liberalais. Panašu, kad jinau taip pat tiek vieniems, tiek kitiems reikalinga atverti keliui į valdžias.

Saldus tas žodis (lot. *libere* – „laisvas“), iš jo kilęs liberalizmo pavadinimas, ir labai saldus tiems, kurie dešimtmečius nešė vergijos pančius. Ar ne todėl liberalizmas taip populiarus posovietinėse valstybėse? Jis pakankamai populiarus ir Lietuvoje. Atsirado ne tik paprastasis, bet ir socialistinis, centristinis, demokratinis liberalizmas. Socialliberalizmas, kaip socialinio ar socialistinio liberalizmo samplaika su paprastuoju, yra absurdiškas nesuderinamų pradų kergimas, nes liberalizmas numato nelygybę, o socializmas – lygybę. Ką reiškia liberaldemokratija? – Dar didesnis absurdas, prilygstantis „sviestuotam sviestui“.

Nukelta į 8-tą psl.

Suvalkija mini kunigą šviesuolį Antaną Tatarę

Ši vasara Suvalkijos krašte susijusi su įžymiojo praeities rašytojo ir švietėjo kunigo Antano Tatarės 210-ųjų gimimo metinių paminėjimu. Ypač tai būdinga Šakių rajonui, nes A. Tatarė čia gimė, mokėsi, dirbo, čia prabėgo aktyviausias jo kūrybos ir veiklos laikotarpis.

Rygiškių kaimas netoli Griškabūdžio (Šakių raj.) – A. Tatarės gimtinė, čia jis 1805 m. gegužės 17 d. gimė Kotrynos ir Lauryno Totoraičių šeimoje, kuri augino 6 vaikus, valdė 50 margų žemės netoli Novos upelio. Mokėsi Naujamiestyje, vikaru dirbo Ilguvos parapijoje, vėliau (1839-1855 m.) Lukšių parapijos vikaru, kur įkūrė pirmą mokyklą ir pats mokė vaikus. Čia, tarp kitų

kūrinių, gimė ir populiariausia jo knyga – “Pamokslai išminties ir teisybės”, kuri mums, suvalkiečiams, yra lyg šviesos spindulys, propaguojantis krikščionišką meilę, teisingumą, darbštumą, kuklumą ir kitas moralines vertybes.

Svarbiausia jo šviečiamoji ir ūkinė veikla – klebonavimo laikotarpis Sintautuose. Čia ne tik pastatė naują kleboniją, remontavo šventovę, bet rūpinosi ir didžiuliu sodu, augino vynuoges, šilkmedžius, dėmesį skyrė Sintautų miestelio grožiui, puošė upelės Pentos pakrantes, sodindamas medžius ir krūmus.

Įvairi A. Tatarės veikla Sintautuose nutrūko dėl 1863 m. įvykių – buvo įtarta, kad klebonas prijautė sukilimo idėjoms, po to tremtis į Penzos guberniją, Gorodiščės miestelį. Ir tremtyje būdamas A. Tatarė palaikė ryšius su Sintautais, tikėjosi grįžti, nors tam

buvo nepalankios aplinkybės. Nuo 1871 m., sulaukęs gilios senatvės, gyveno Lomžoje šv. Benedikto seserų vienuolyno globoje. Ten ir mirė.

Lietuvos rašytojai, kalbininkai, nors ilgai nebuvo tyrinėta A. Tatarės kūryba, ne kartą atsigręžė į jo palikimą, tyrinėjo kūrybos lobyną ir kun. M. Gustaitis, ir J. Pikėilingis, A. Zalatorius, J. Jurevičius, K. Ulvydas ir daugelis kitų, o sintautiškė literatūros mokytoja Marija Puodžiukaitienė 2005 m. paruošė ir išleido biografiją apybraižą, skirtą Antanui Tatarai, populiariai įrodydama A. Tatarės kalbos grožį ir kitus privalumus, kurie brangūs ypač Suvalkijos kraštui.

Gal todėl šiemet Šakių rajono tradicinė (jau 43-ji) Kalbos diena vyko Sintautuose, iškilmingai pageriant Antano Tatarės jubiliejų.

Janina Marcinkevičienė,
Šakiai

Kunigai – Lietuvos laisvės kovotojai

Prof. ONA VOVERIENĖ

Vivere est militare (Gyvenimas – tai kova) – skelbė romėniškoji išmintis. Nuo kovos prasidėjo ir lietuvių tautinis atgimimas. Šiandien, žiūrint jau iš laiko perspektyvos, akivaizdu, kad kovą už lietuvių tautos išlikimą, už jos Dievą, tautos kalbą ir dorą pradėjo Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius. Jis suprato carų vykdytos pavergtų tautų asimiliavimo politikos esmę – nutautinti, nukatalikinti, demoralizuoti – ir metė carinei Rusijai iššūkį: išsaugoti lietuvių tautą per raštą, per spausdintą lietuvišką žodį; išsaugoti Katalikų bažnyčią, neleidžiant popams lietuvius versti stačiatikiams; užkirsti kelią tautos alkoholizavimui caro karčiamose ir kitokiose jo girdyklose alkoholiu.

Jis pirmasis Lietuvoje paskelbė, kad lietuvybė ir tikėjimas – tai neatskiriama vienovė, Tautos sparnai, kuriais ji gali skristi į savo ateitį ir amžinybę, įveikdama visas negandas ir okupacijas. Tik reikia, kad tie sparnai būtų stiprūs. Jis pirmasis nutiesė knygnešių takus, kuriais lietuviškas spausdintas žodis keliavo iš Prūsijos į Lietuvą, pasiekdavo miestus ir atokiausius Lietuvos kaimelius, jis ragino visus savo parapijiečius mokytis rašto iš lietuviškų laikraščių ir knygelių, o nuotakų netuokdavo, kol jos neišmokdavo skaityti ir rašyti; jam primygtinai reikalaujant formavosi motinos mokykla ir daraktorių sąjūdis. Tauta išvydo šviesą.

Jis pirmasis uždraudė savo parapijiečiams leisti vaikus į rusiškas mokyklas, verčiau pas daraktorių, mokantį lietuviško žodžio; ragino pasmerkti tuos kunigus, kurie perėjo į stačiatikių tikėjimą, vadino juos savo tautos ir savo tikėjimo išdavikais.

Vyskupo Motiejaus Valančiaus iniciatyva 1858 metais prasidėjo Lietuvių blaivystės sąjūdis, dabar pavadintas Vyskupo Motiejaus Valančiaus vardu.

Knygnešystės metraštininkas Petras Ruseckas apie knygnešystės pradininką vysk. Motiejų Valančių rašė: “Vyskupas didvyris, tikras tiems laikams tautos vadas, lygus didiesiems kunigaikščiams”. O pats vysk. Motiejus Valančius tik vieno tenorėjo: ir po mirties būti naudingas savo tautai. Jo šventi darbai ir jo gyvenimo pavyzdys ypač aktualūs ir mūsų laikais, kai dauguma mūsų tautiečių serga rusiškojo carizmo ir rusiškojo komunizmo į Lietuvą atnešta bjauria liga – patys savo noru nutautėja, praranda tikėjimą ir sielą; degradoja, siekdami neišsenkančių malonumų.

Kitas to meto kunigas, vysk. Motiejaus Valančiaus mokinys Antanas Baranauskas, reaguodamas į caro žandarų teisiams, kankinamus ir tremiamus į Sibirą knygnešius – kun. Antaną Brundžą, Vincą Norvaišą, Praną Butkevičių, Kazimierą Eitutavičių, Motiejų Kaziliauską, Praną Straupą – pasipiktinęs rašė:

*Anei rašto, anei druko mums turėt neduoda.
Sako: “Tegul bus Lietuva ir tamsi, ir juoda.”
Kad tu, gudai, nesulauktum Nebus, kaip tu nori.
Bus, kaip Dievas duos, ne tavo priesakai nedori
.....
Neįveiksi, sūnau Šiaurės.
Mūsų širdys tvirtos.
Seniai yra išmėgintos,
Seniai keptos, virtos
Neįveiksi... Ant mūsų širdies Trupės tavo peiliai.
Ledai sutirps ant krūtinės,
Tu pats teksti eiliai.*

Per visą Lietuvą ir per pasaulį nuskambėjo, nuaidėjo, nuvilnijo šie poeto žodžiai, pasiekė per vandenyną net Ameriką. Į knygnešystės sąjūdį jungėsi tūkstančiai Lietuvos žmonių ir jų vadų kunigų, tarp jų kunigas Silvestras Gimžauskas, kunigas Antanas Milukas, vysk. S. Kušelevskis ir kiti. Išsipildė kun. Antano Baranausko pranašavimai: Lietuva tapo laisva, o Rusijos galybė Lietuvoje keliasdešimčiai metų į šipulius subyrėjo (O. Voverienė *Poetinis knygnešystės sąjūdžio liudijimas // Lietuvos aidas.* - 2004, geg. 8, p. 9).

Dvasinius katalikybės ir lietuviybės idealus 1863 metais su ginklu rankose išėjo ginti kunigas Antanas Mackevičius. 1862 metais kun. A. Mackevičius susitiko Kėdainiuose su sukilimo vadais Zigmantu Sierakausku ir Konstantinu Kalinausku ir aptarė būsimojus veiksmus. Vos tik prasidėjo sukilimas Lenki-

joje, kun. Antanas Mackevičius Paberžėje suorganizavo sukilėlių dalgininkų būrį – apie 300 žmonių ir įsikūrė Krekenavos miškuose, ginkluoti dalgiais, šakėmis, medžiokliniais šautuvais; dalyvavo mūšyje su caro žandais 1863 m. kovo 27 d. prie Naujaberžės. Po šio mūšio A. Mackevičiaus būrys įsikūrė į Z. Sierakausko vadovaujamą jungtinę sukilėlių kariuomenę, A. Mackevičiui buvo pavesta vadovauti 4-jam batalionui. Tam batalionui teko susiremti su caro kariuomene Vilkijoje, Šiluvoje, Krakėse, Rietave, kitose vietovėse. Prieš sukilėlius buvo pasiūstas gen. M. Muravjovo vadovaujama kariuomenė. Ji žiauriai susidorodavo su sugautais sukilėliais ir jų rėmėjais. 1863 m. guodžio viduryje A. Mackevičiaus vadovaujamas sukilėlių būrys nutarė kelti per Nemuną ir įsikurti Prūsijoje, atgauti čia jėgas per žiemą ir vėl grįžti kovoti į Lietuvą. Nespėjo. Antanas Mackevičius pateko į nelaisvę. Buvo žiauriai kankinamas, sukilime dalyvavusių žmonių neišdavė. Buvo pakartas Kaune Ožeškiečių gatvėje 1863 m. gruodžio 28 d. Savo testamentiniame žodyje kun. Antanas Mackevičius rašė: “Mano veiksmams vadovavo teisybės ir savo Tautos meilė. Lietuvių tauta darbšti, teisinga, religinga, todėl užsitarnavo mano didžiausios meilės... Antanas Mackevičius” (Jurgis Želvys *Antanas Mackevičius ir Paberžė // Lietuvos aidas.* - 2006, liepos 10, p. 1,4).

Prasidėjus antrajai komunistinės Rusijos okupacijai Lietuvoje po karo, Panevėžio vyskupas Kazimieras Paltarokas dėl partizaninio ginkluoto pasipriešinimo kaltino pačius okupantus, bolševikinio režimo žiaurumą. NKGB agentui “Litovkai”, (matyt, buvo geras jo pažįstamas, užverbuotas NKGB) prasarė: “Kas jaunas, stiprus ir ištikimas Tėvynei, tas eina į mišką” (Vidas Spengla. *Ganytojo lazda pakeis tik grabnyčia // XXI š.*- 2000, geg. 5, p. 7). Kaip liudija išlikę NKGB dokumentai, vyskupas simpatizavo miško broliams, padėjo jiems pinigais, maistu, net pastoge, verbuojamas kategoriškai atsisakė bendradarbiauti motyvuodamas, kad Bažnyčia į politiką nesikiša, juolab, kad “bolševikai legalizavusiesiems partizanams vis tiek nedovanos – tuomet Bažnyčia liktų kalta, kad garantavo jų neliečiamumą, o dabar jie persekiojami” (Ten pat). Oficialiai savo parapijos kunigams Vyskupas draudė bendradarbiauti su partizanais, “o tik jiems prašant teikti religinius patarnavimus, nes suimti partizanai neretai išduoda juos rėmusius kunigus ir šie represuojami, o kunigus reikia išsaugoti” (Ten pat). Vyskupas buvo senyvo amžiaus (g. 1875 m.) ir pasisakė už lanksčią Bažnyčios politiką “modus vivendi” (sugyvenimo būdą) su valdžia, nes “kitaip jie mus visus nušluos.” (Ten pat).

Nukelta į 10-tą psl.

TĒVIŠKĒS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

METINĖ PRENUMERATA:

REGULIARI – \$85 (paprastu paštu); \$135 (1 klasės paštu)

RĒMĒJO – \$105 (paprastu paštu), \$155 (1 klasės paštu)

Į UŽJŪRIUS – \$185 (oro paštu), \$105 (paprastu paštu,) (Kan. dol.)

JAV – \$105 reguliari; \$125 – rėmėjo; \$165 – 1 klasės paštu

JAV prenumeratoriai atsiskaito JAV doleriais.

2185 Stavebank Rd., Mississauga, ON L5C 1T3 Canada
Tel. 905 275-4672 • FAX 905 275-4364 • E-mail: tevzib@rogers.com
Leidėjas: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija “Žiburiai”

Redaguoja: R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, red. pav. S. Katkauskaitė, tech. redaktorė A. Minkevičienė. **Administratorė** A. Trussow. **Tinklapis** www.tevzib.com - redaktorė A. Benotaitė Rankraščiai taisomis redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Return undeliverable Canadian addresses to Circulation Dept. at mailing address above.
Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

We thank the Lithuanian Canadian Foundation for funding the publication of parish news and the American Lithuanian Foundation for its support.

We acknowledge the financial support of the Government of Canada through the Canada Periodical Fund of the Department of Canadian Heritage.

“PAMEISTRUOTAS” LIETUVOS ISTORIJOS ANGLIŠKAS VERTIMAS

Gediminas KURPIS

The History of Lithuania, Revised second edition, Alfonsas Eidintas, Alfredas Bumblauskas, Antanas Kulakauskas, Mindaugas Tamošaitis; Translated and Edited by Skirma Kondratas and Ramūnas Kondratas; Publishing House “Eugrimas”, Vilnius, 2015 (328 p.)

2013 metais rašiau *Tėviškės žiburiams* apie žiauriai nenusisekusią pirmą šios knygos laidą, kuri buvo graži pažiūrėti, bet sunki skaityti, o dar sunkesnė suprasti. Šios laidos anglų kalba yra žymiai, nepalyginamai geresnė, bet vis tiek su mažais lietuviškais prieskoniais, nes versti iš lietuvių kalbos (ypač tekstą parašytą keturių skirtingų istorikų skirtingais stiliais) į negiminingą anglų kalbą yra labai sunku: skiriasi ir sintaksės (sakinio struktūra) ir gramatikos taisyklės, ir tipiški išsireiškimai (idioms). Geriausia išeitis būtų, jei atsirastų anglakalbis istorikas, išstudijavęs Lietuvos istoriją, kuris rašytų tiesiai angliškai be jokių vertėjavimų. Na, bet dabartinėmis sąlygomis ir šis vertimas yra gana geras.

Pirmiausia, pamatęs kompiuterio ekrane šią istorijos laidą (dar negavau „popierinės laidos“), skubėjau į 246 puslapį: kaip pakeista ta vieta, kur buvo aprašyta, kad sovietai 1944 metais išlaisvino Lietuvą. Patiko: trumpai, drūtai, vienu sakiniu „soviet re-occupied Lithuania“. Po to man buvo įdomu, kur ir kas iš naujo paredegavo ir kai ką išmetė, kai ką papildė, kad Lietuvos istorija būtų labiau suprantama anglakalbiams. Neturėjau po ranka pirmos laidos, bet vis tiek daug pakeitimų buvo galima numanyti. Jie atsirado sovietų ir nacių okupacijų, Holokausto paaiškinimuose ir gal šiek tiek kalbant apie Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės (DLK) raštinę ir jos nelietuviškos kalbos vartojimą dokumentuose.

Nesikabinėsiu prie smulkmenų, kur geriau vartoti „executions“ vietoj „shootings“, bet man nepatiko skyriaus, kuriame kalbama apie LDK raštinę, pavadinimas „Script“. O jeigu maskviečiai LDK raštinėje naudojamą rusėnų bažnytinę kalbą „kirilicos“ raidėmis vadino „lietuviška“, tai dar nereikia, kad ir mes taip turėtume ją vadinti. Patiko, kad buvo aiškiai pasakyta, jog lietuviai rašytinės kalbos tada neturėjo, o valdžios potvarkiai būdavo paskelbiami žodžiu. Tada, man rodos, visoje Europoje taip būdavo, nes ne tik rašyti, bet ir skaityti dauguma nemokėjo, o tautinė savimone buvo dar visur „neužderėjusi“.

Noriu pakritikuoti panaudojimą dviejų tarptautinių žodžių. Taikyti „Diasporos“ lietuvių išeivijai nederėtų, nes šis žodis naudojamas kalbant tik apie žydų išsibarstymą po pasaulį, o „genocidas“ naudojamas tikrai kokios nors žmonių rasės ar tautos sunaikinimui aprašyti. 1941 metų išvežimai nebuvo genocidas, nes tai buvo ne lietuvių, o vadinamųjų „liaudies priešų“ pašalinimas. Tarp jų buvo ir žydų (13%), ir lenkų (10%), ir pačių rusų.

Dabar paminėsiu pastebėtą klaidą. Lietuvos istorijos gairėse (milestones) psl. 26 paminėta „1993 Lithuanian currency, the Litas, introduced“. Turėtų būti „reintroduced“, nes Lito įvedimas buvo 1922 metų spalio 1 dieną ir jis gyvavo iki 1940 m. sovietų okupacijos, ko nebuvo paminėta. Psl. 238 – rašoma, kad vokiečiai vos įžengę į teritoriją pirmiausia pradėjo žydus naikinti Lietuvoje, ne taip, kaip Vakarų Europoje. Netikslu, nes ir Lenkijoje, Čekoslovakijoje bei Austrijoje žydai nebuvo iš karto naikinami. Psl. 232 paminėta, kad Lietuva buvo vokiečių okupuota per 3 dienas. Psl. 233 rašoma, kad lietuvių sukilimas prasidėjo birželio 22 dieną ir išplito po Lietuvą „within few days“. Man rodos, tiksliau būtų pasakyti, kad sukilimas išplito po Lietuvą „immediately“, nes po trijų dienų jo jau nereikėjo.

Psl. 93 – apie Vilniaus universiteto įkūrimą Livonijos karo metu rašoma „when cannons boom, the muses go silent“. Prisipažinsiu, kad tai per-

skaitęs skaniai nusijuokiau. Užtektų tikrai pažiūrėti į bronzines Vilniaus universiteto bibliotekos duris, kad pamatytum, kiek valdovų, dvasiškų ir žemiškų, turėjo duoti savo sutikimus, leidimus, palaiminimus, kad universitetas atsirastų. Ant tų durų nė vienos mūzos, nes jų niekas ir neieškojo steigiant universitetą, jos ateina gal vėliau į humanitarinių mokslų fakultetus.

Pagirtinas paaiškinimas (kuris galėjo būti ir visai išleistas), ką reiškia „savivalda“ ir „savismauga“ (psl. 243), nes pirmoje laidoje buvo viskas labai sumalta. Psl. 241 – 1941 metais „Belarus“ dar nebuvo. Ji atsirado bene 1990 metais, o anksčiau vadinosi tarybine respublika „Belarossija“ (Baltarusijos SSR). Rašybos klaida skyrelio pavadinime (psl. 214): „Loss of Klapėda“.

Psl. 240 rašoma, kad paprasti žmonės tų, kurie buvo įsivėlę į žydų naikinimą, nekentė ir juos vadino „žydšaudžiais“. Bet sekantis sakinytis prasideda su „Other Lithuanians risked their lives... trying to help and save the Jews“. Galima būtų klaidingai suprasti, kad visi kiti lietuviai (o mūsų tada buvo 2,263,897) tą darė. Man rodos, kad tiksliau būtų „Some other Lithuanians...“ Taip, kaip „žydšaudžių“ buvo gal keli ar keliolika šimtų, taip ir gelbėtojų buvo nelabai daug, o visi likusieji laikėsi atokiai, atsargiai, tapo „tyliąja dauguma“ ir tik vienas Dievas žino, ką jie galvojo.

Knygoje aprašoma gana nuosekliai apie lietuvių santykius prieš karą, jo metu ir po jo su žydais ir lenkais, bet Holokausto statistika, nemanau, kad tiksliai ir aiškiai pristatyta. Minimos „Sonderkommandos A ir B“, suformuotos iš lietuvių (!) (mano žiniomis jose buvo bent vokiečiai vadovai). Bet buvo ir Kaune suformuoti Pagalbinės policijos batalionai 1 ir 2, kurie žudė žydus Kaune, kitose Lietuvos vietovėse, taip pat sovietų armijos belaisvius ir žydus Gudijoje. Istorikas Alfredas Rukšėnas (bernardinai.lt, 2012.I.17) pateikė visą glėbį statistikos apie šiuos batalionų žudynes, kurių knygoje nematau.

Knygoje daug nuotraukų, piešinių ir žemėlapių. Galėtų būti daugiau spalvotų nuotraukų, ypač Baltijos kelio ir kitų vėlesnių, kurios dabar juoda/baltos. Pridėtas ir sąrašas knygų apie Lietuvos ir LDK istoriją anglų kalba, parašytas lietuvių bei svetimtaučių istorikų. Tarp jų paminėtas ir mano mėgstamas britų istorikas Norman Davies, kuris galbūt pirmas pradėjo domėtis rytine Europos dalimi, kuri kitiems Vakarų istorikams buvo, sakyčiau, *terra incognita* arba tiesiog jų visai nedomino. Apskritai paėmus, jau nebūtų gėdos padovanoti šią knygą skaitantiems anglakalbiams. Jei pirmas blynas buvo prisvilęs, šis blynas jau beveik labai skanus. Ačiū už naujų vertėjų pastangas.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

SUSITIKO BALTIJOS ŠALIŲ VADOVAI

Baltijos šalių premjerų neformaliame susitikime Palangoje rugpjūčio 23 d. paaiškėjo, kad Estija ketina pirkti daugiau suskystintų gamtinių dujų (SGD) iš Klaipėdos terminalo, teigia premjeras Algirdas Butkevičius. Kaimyninių Baltijos šalių vadovams taip pat pristatytos ir dujų tiekimo per Klaipėdoje statomą SGD skirstymo stotį galimybės. A. Butkevičius su Latvijos premjere Laimduota Straujuma kalbėjo apie trečiojo energetikos paketo įgyvendinimą. Įstatymo projektas ten jau yra paruoštas, bet manoma, kad šis paketo įgyvendinimas gali įvykti 2017 metais. Tam tikri susitarimai pasirašyti su „Gazprom“ ir dėl dujų tiekimo, ir dėl akcijų paketo, kurį pagrįdė valdo dvi Rusijos firmos. Estija jau importuoja gamtines dujas vamzdiniais iš Lietuvos. Tiekimas iš Lietuvos birželį sudarė 4.7 mln. kubinių metrų ir sudarė 24% viso Estijos dujų importo.

Su kaimyninių Baltijos šalių premjerais aptartos pastaruoju

metu pastebimos neigiamos eksporto tendencijos, kurioms įtakos vis dar turi pernai Rusijos paskelbtas maisto produktų importo embargas.

Briuselių rugpjūčio pabaigoje su žemės ūkio ir regionų plėtros komisaru Fil Hogan planuota kalbėtis dėl kritinės padėties Lietuvos pieno sektoriuje ir tikslinių kompensacijų pieno gamintojams. Baltijos šalių premjerai pripažino, kad sprendžiant nelegalios migracijos iš trečiųjų šalių ir prieglobsčio suteikimo problemas viena iš pagrindinių Europos sąjungos (ES) vertybių yra solidarumas. Kalbant apie geopolitinę būklę regione konstatuota, kad grėsmė Ukrainai išlieka, o tai kartą yra ir grėsmė visai Europos saugumo sistemai. Viena svarbiausių susitikimo temų buvo Baltijos šalių bendri projektai. Baltijos valstybių ministrai pirmininkai taip pat kartu paminėjo Baltijos kelio 26-ąsias metines, prisiminė rugpjūčio 23-ąją.

VIENYBĖS ŽYGIS

Rugpjūčio 24 d. Europos sąjungos (ES) institucijose dirbantys žygeiviai Vilniuje pradėjo kelionę dviračiais po Baltijos šalis, kurios metu sieks atkreipti dėmesį į būtinybę vienytis prieš išorės grėsmes. Aštuoni skirtingo amžiaus ir tautybių dviračių mėgėjai ketina per penkias dienas aplankyti tris Baltijos valstybių sostines bei susitikti su miestų vadovais. Po susitikimo su Vilniaus meru Remigijumi Šimašiumi, žygio dalyvis italas Giuseppe Mazzoni sakė, jog atsižvelgiant į konfliktą Ukrainoje maža grupė atvyko į laisvas Baltijos valstybes, kuriose šiuo metu yra ypatinga padėtis, norėdama įrodyti, kad buvimas kartu gali suteikti jėgų prieš galimas grėsmes iš išorės. Prie grupės

prisijungęs Europos parlamento narys iš Vokietijos Michael Theurer teigė, kad žygio dalyvis vienija ne tik darbas Europos komisijoje, Europos parlamente ar kitose institucijose, bet ir tam tikra idėja, kuri keliama kasmet vasarą keliaujant dviračiais po skirtingus Europos regionus.

Žygio organizatorius, buvęs Europos komisijos biuro darbuotojas Dolf Pleiter, sakė, jog žygiu siekiama „solidarizuotis su Lietuvos, Latvijos ir Estijos piliečiais bei jų susirūpinimu dėl geopolitinės situacijos vystymosi“. Dviratininkų grupės maršrutas driekiasi keliais, kuriuose prieš 26 metus įvyko istorinė Baltijos kelio akcija, iš viso ketinama įveikti apie 1000 kilometrų.

LĖŠOS KARIUOMENĖS INFRASTRUKTŪRAI

Siekiant užtikrinti sąlygas šaukstiniams bei savanoriams, Lietuvos kariuomenės infrastruktūrai tvarkyti šiemet ketinama skirti 1.4 mln. eurų. Rugpjūčio 24 d. Klaipėdoje tarnybą pradėdant pirmiesiems privalomos pradinės karo tarnybos kariams, jau sutvarkytos čia esančio Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butegeidžio dragūnų bataliono kareivinės, valgykla, atnaujintos laisvalaikio zonos. Artimiausiu metu ketinama sutvarkyti Didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos pulko kareivines Rukloje, Didžiosios kunigaikštienės Birutės bataliono kareivines Alytuje ir Didžiojo kunigaikščio Kęstučio mechanizuotojo pėstininkų bataliono Tauragės rajone esančias kareivines. Krašto apsaugos ministerijos (KAM) žiniomis, būtina atlikti kareivinių, sporto, medicinos paskirties, laisvalaikio organizavimo remontą, mo-

dernizuoti dalinių valgyklas. Infrastruktūra atnaujinama siekiant užtikrinti, kad tarnybą atliksiantys jaunuoliai turėtų tinkamas tarnybos, gyvenimo ir buities sąlygas.

Kituose Lietuvos daliniuose, kuriuose tarnaus šaukstiniai, remontuojami koridoriai, laiptinės, ginklinės, taip pat suremontuoti arba pakeisti sanitarinių mazgų įrengimai, valgyklų gamybinės patalpos. Laukiant šaukstinų, remonto darbai suplanuoti ir bus vykdomi Karaliaus Mindaugo husarų batalione Panevėžyje, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos batalione Marjampolėje, Juozo Vitkaus inžinerijos batalione Kaune.

Šiemet tarnybą Lietuvos kariuomenėje pradės 3,000 karo prievolinkų. Siekiant juos surinkti, pirmiausia buvo kviečiami savanoriai, jų jau užsirašė daugiau kaip pusantro tūkstančio.

Pagal BNS žinias parengė R. Jonaitienė

ROYAL LE PAGE

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė

**2320 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6S 1P2**

Tel. (416) 762-8255 Fax. (416) 762-8853

M. K. Čiurlionis, A. Varno portretas

Egidijus MAŽINTAS

Festivalį „Druskininkų vasara su M. K. Čiurlioniu“ rengia Druskininkų savivaldybė ir Lietuvos muzikų rėmimo fondas bei bendrija „Atgaiva“. Ryškus šio festivalio sąskambis – mokslinė konferencija „Čiurlionis ir pasaulis“, vykusi liepos 27-28 dienomis (vadovas - Lietuvos muzikos ir teatro akademijos doc. dr. Rimantas Astrauskas).

Liepos 26 d. Čiurlionio memorialiniame muziejuje lietus nesėkmingai bando sutrukdyti Smuiko muzikos šventės ir meistriskumo kursų, Čiurlionio studijų savaitės ir konferencijos „Čiurlionis ir pasaulis“ atidarymo šventę. Namelyje po stogu draugiškai susispaudę sėdi klausytojai ir atlikėjai, jaunieji smuikininkai muzikos garsais sėkmingai išvaiko debesis. Nuostabiai A. Kačanausko „Prie Nemunėlio“ smuikuoja Dalios Stulgytės mokinė Ye-Joo Agnes Lee iš Pietų Korėjos. Italų pianistas, kompozitorius ir muzikologas Daniele Buccio surengia solidų vėlyvųjų Čiurlionio preliudų ir italų kompozitorių-modernistų Vito Frazzi (1888-1975), Ferruccio Busoni (1866-1924), Gino Tagliapietra (1887-1954), Luigi Verdi (g.1958) kūrinų rečitalį, pateikdamas ir savo kūrinio *Meditazioni su spunti di M. K. Čiurlionis* („Apmąstymai apie Čiurlionio idėjas“) pasaulinę premjerą. Tikras stebuklas – klausytojai atlaiko modernios „sunkiosios“ muzikos laviną, apdovanodami atlikėją audringais plojimais. V. K. Jonyno galerijoje atidaroma akvarelės meistro Eugenijaus Nalevnikos darbų Čiurlionio dvasia ir motyvais paroda „Andante“. Lengvesnio turinio muzika, bet tokio pat aukščiausio meistriskumo muzikos atlikėjai – smuikininkės Dalia Stulgytė ir Ye-Joo Agnes Lee, klarinetininkas Algirdas Budrys bei vargonininkas Bernardas Vasiliauskas sukuria tikrą muzikos šventę, klausytojai atlikėjus užgriūva plojimų audra. Koncertų vedėjas – muzikologas Vaclovas Juodpulis.

Liepos 27 d. Grand SPA „Lietuva“ konferencijų salėje „Neris“. Mokslinės konferencijos, kokios jos bebūtų, nėra pats patraukliausias ir lengviausias žanras klausytojui, tačiau kai į vieną vietą pasidalinti savųjų tyrimo rezultatų susirenka

M. K. ČIURLIONIO METŲ RENGINIŲ PUOKŠTĖ DRUSKININKUOSE: keturių dienų kronika

Pažymint Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 140-ąsias gimimo metines Lietuvoje ir pasaulyje vyksta daug reikšmingų renginių. Vienas jų jau tryliktus metus patinka vasarą Druskininkuose, kuriuose genialus menininkas praleido savo mieliausias gyvenimo akimirkas.

žymūs čiurlioniečiai - filosofai, menotyrininkai, muzikologai ir literatūrologai, nejučia suklusti: ką nauja jie bus išvelgę, kokias naujas kūrybos varsas atvėrę. Ir išties kasmet išgirsti daug naujų dalykų ir geriau pažįsti tai, kas, rodos, jau gerai žinoma. Taip atsitiko ir šiomet. Druskininkų miesto muziejaus direktorius Gintaras Dumčius pateikė išsamią miesto muziejaus archyvuose saugomų XIX a. ikonografinių dokumentų apžvalgą, atskleidamas turtingą miesto kultūrinio gyvenimo panoramą. Profesiniu žvilgsniu į Čiurlionio fotografijas pažvelgė fotografas, Valstybinės premijos laureatas Stanislovas Žvirgždas. Ištyręs eilę technologinių požiūrių, jis atskleidė, jog Kodak aparatu užfiksuotos Čiurlionio fotografijos turėjo įtakos didžiojo menininko darbams, jų rakursai, šešėliai, motyvai parinkti neatsitiktinai, tapo tarsi eskizai paveikslams. Istorinės krypties svarstymus pratęsė Valstybinio M. K. Čiurlionio muziejaus bendradarbė dr. Mildos Mildažytės-Kulikauskienės pranešimas apie sovietmečiu vykusį Čiurlionio kūrybos ideologinį teismą ir didelės Valerijos Čiurlionytės-Karužienės, Pauliaus Galaunės ir kitų šviesuolių pastangas saugant Čiurlionio palikimą nuo realaus sunaikinimo pavojaus. Tarp muzikologinių darbų išsiskyrė Kanados svečio Saskatchewan universiteto muzikologijos katedros prof. dr. Walterio Kreyszigo pranešimas apie Čiurlionio įnašą į polifoninės muzikos žanrų plėtros istoriją. Palyginęs Čiurlionio kanonus ir fugas su Johan Sebastijan Bacho ir jo mokytojo Samuelio Jadassohno kūryba, autorius konstatavo šių ankstyvųjų Čiurlionio kūrinų brandą ir originalumą, peraugantį mokyklinių kūrinų rėmus. Jaunosios kartos dailėtyrininkas Vilniaus dailės akademijos doktorantas Vyngintas Orlovas dėmesį sutelkė į Čiurlionio ir jo amžininkų Vasilijaus Kandinskio, Aleksandro Skriabino ir Aleksandrio W. Rimingtono plėtotą vaizdo ir garso ryšių temą. Lyginamojo pobūdžio pranešime Čiurlionio ir Karlo Jungo tekstų vaizdinius gretino Lietuvos kultūros tyrimų instituto (LKTI) bendradarbė dr. Jūratė Landsbergytė, o Lietuvos muzikos ir teatro akademijos (LMTA) prof. dr. Rimantas Kašponis ir tos pačios aukštosios mokyklos docentas Rolandas Aidukas svarstė apie Čiurlionio ir Algirdo Juliaus Greimo darbų universalijas bei jų sklaidą Lietuvoje ir pa-

saulyje. Čiurlionio kūrybos sklaidos temai savo pranešimą taip paskyrė LMTA prof. dr. Jonas Vytautas Bruveris, kritiškai apžvelgdamas Čiurlioniu skirtose publikacijose bei kino filme „Laiškai Sofijai“ pasitaikančias klaidas ir nesusipratimus. Sklaidos tema nuosekliai peraugo į pastarųjų penkerių metų naujaisių Čiurlioniu skirtų leidinių pristatymą, kurį parengė VDU prof. Rokas Zubovas (tarptautinių parodų Italijoje ir Olandijoje katalogai ir kompaktinės plokštelės), LMTA doc. dr. Rimantas Astrauskas (muzikos leidiniai) ir LKTI bendradarbė dr. Nida Gaidauskienė (literatūros tyrimų leidiniai). Savo naująją knygą apie ilgametį darbą M. K. Čiurlionio memorialiniame muziejuje pristatė Druskininkų garbės pilietis Adelbertas Nedzelskis. Renginio meninę dalį papuošė dailininkės ir meno filosofės Salomėjos Jastrumskytės darbų paroda „Euklidai“ SPA Vilnius Druskininkai konferencijų centre, kurią pristatė akademikas, prof. hab. dr. Antanas Andrijauskas ir autorė bei koncertas-spektaklis „Tik dėl jūsų“, skirtas kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio 250-sioms gimimo metinėms, kurį parengė ir nuotaikingai atliko aktorė Virginija Kochanskaitė, pianistė Šviesė Čepiauskaitė ir žinomi solistai Giedrė Zeicaitė (sopranas) bei Liudas Mikalauskas (bosas). Ne tik maloniai praleidome vakarą, bet ir sužinojome, kad be M. K. Oginskio neturėtume M. K. Čiurlionio, nes jo vaikaitis, taip pat Mykolas, rėmė Čiurlionio studijas Varšuvos muzikos institute ir Leipcigo konservatorijoje.

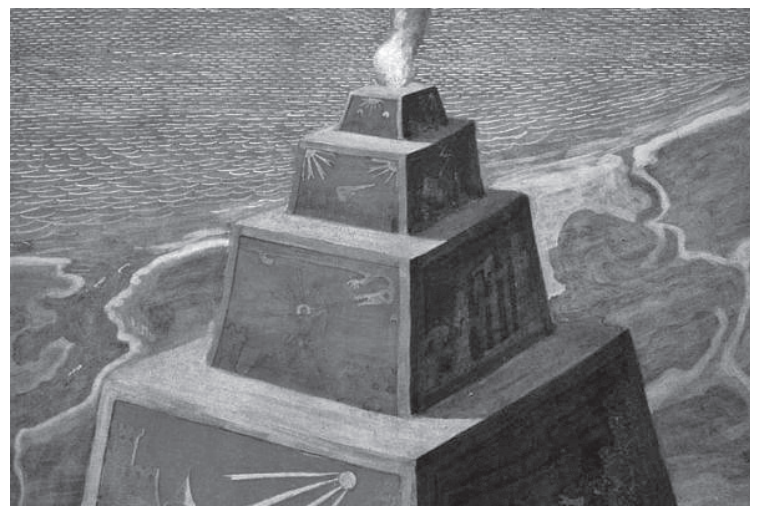
Liepos 28 d. Antroji konferencijos diena pasižymi ryškiais prof. Andrijausko ir jo mokinių pranešimais. Profesorius svarsto kompozicijos ir muzikalių formų architektonikos santykių problemą Čiurlionio tapyboje, pasitelkdamas platų rytų šalių meno kontekstą. Komparatyvistinės įžvalgos būdingos meno filosofei dr. Salomėjai Jastrumskytei, kuri šįkart nustebina, pastebėdama ir atskleidždama Čiurlionio kūryboje sąmoningo technikos ir spalvų apribojimo ir absoliutaus grožio paieškos apraiškas, būdingas japonų wabi meno estetikai. VDA magistrantė Ieva Kuzmickaitė tiria Čiurlionio „Rex“ (1909) kūrybą fin de siecle dekadentizmo ir teosofijos idėjų aplinkoje siūlydama originalų meditacinį tyrimo ir pažinimo metodą. Dr. Nida Gaidauskienė gvildena „Jau-

nosios Lenkijos“ ir „Jaunosios Lietuvos“ estetinių judėjimų sąsąskas Čiurlionio ir Sofijos Čiurlionienės-Kymantaitės kūryboje, aptardama literatūrinio palikimo ir terminijos problemas. Meno filosofas ir dailininkas, dr (LKTI) Stasys Mostauskis pratęsia savo mokytojo įžvalgas, sutelkdamas dėmesį į Čiurlionio tapybos darbų perspektyvos požiūrį, išskirdamas kelias perspektyvos rūšis ir skirtingus žiūros taškus. Tapybos darbų analizę savotiškai pratęsė Lietuvos istorijos instituto bendradarbis dailėtyrininkas dr. Vytautas Tumėnas. Jis tyrė sakralinės geometrijos ir liaudies ornamentikos archetipų raišką Čiurlionio dailės kūrinių kompozicijoje, pastebėdamas reikšmingų paralelių. Muzikologų darbai pasižymėjo naujaisiomis įžvalgomis. Rokas Zubovas pateikė naujų faktų apie savo prosenelio monumentalų nebaigtą simfoninį kūrinį „Pasaulio sutvėrimas“. Apie šį kūrinį bei simfoninę poemą „Dies irae“ ir „Lietuvišką

Nedzelskis), skulptūrų ir poilsio parko parodos apžvalga, susitikimas su liaudies meistru Antanu Česnuliu. Diskusija Miško muziejuje *Girios aidas* „Gamta ir kūryba (vedėja etnologė Gražina Kadzytė). Tradicinės muzikos popietė su liaudiškais šio krašto patiekalais dalyvaujant Kapčiamiesčio folkloriniam ansambliui „Atgaiva“ (vadovė Birutė Stacevičienė). Vakare M. K. Čiurlionio memorialiniame muziejuje – įsimintinas Roko Zubovo koncertinis M. K. Čiurlionio „Pasaulio sutvėrimo“ atlikimas gausiai klausytojų auditorijai.

Kalbuosi su šiųmetinės konferencijos „Čiurlionis ir pasaulis“ vadovu LMTA doc. dr. Riman-tu Astrausku.

E. M.: Šiais metais švenčiame 140-tą gimimo metų sukaktį. Čiurlioniu skiriama dešimtyb renginių, apie jį tiek daug rašyta ir šiandieną rašoma, jo kūryba nuolat mus lydi net kartais visai netikėtose vietose, kad ir ant reklamos stulpų ar saldainių

„Aukuras“, 1909 m., pop., tempera

pastoralinę simfoniją“ kalbėjo ir konferencijos svečias Romos Šv. Cecilijos konservatorijos lektorius dr. Daniele Buccio. Jis išstudijavo šių kūrinių partitūras iš rankraščių ir atkreipė dėmesį į Čiurlionio kūrinių sąmoningą neužbaigtumą, kuris šiandieną koreliuoja su moderniu kompoziciniu principu *non finito*. Viešnia iš Londono karališkosios kolegijos Mariell Vein tyrė tapybinės „Jūros“ sonatos muzikines dimensijas, pastebėdama, kad muzika ir tapyba turi savąją architektoniką ir tiesioginių paralelių tarp mažosios sonatos formos neįžvelgdama. Pastebėta, kad tapybos ciklas nėra paremtas vien tik muzika. Jame įžvelgta dialektinio principo tezė-antitezė-sintezė apraiškos, metafizinis naratyvas. Vakaro žarose – Druskininkų miesto muziejuje – smuiko muzikos vakaras, dalyvaujant smuikininkėms Daliai Stulgytei ir Gabrielei Sližytei (Lietuva, Prancūzija), jaunajam fagotininkui Yves Schmalenberg ir pianistui Aleksandrui Vizbarui.

Liepos 29 d. Įsimintina konferencijos dalyvių ekskursija į Naujasodę (vadovas Adelbertas

dėžučių. Ar tai nepadarys kūrėjui meškos paslaugos?

R. A.: Toks pavojus žinoma egzistuoja, tačiau aš pastebiu paradoksą: nors Čiurlionio vardas šiandieną žinomas kiekvienam - nuo mažiausio iki didžiausio, tačiau tai labiau panašėja į gerai išreklamuotą firmos ženklą, o realaus jo kūrybos turinio, jos gelmės dažnas visai nepažįsta arba pažįsta tik iš paviršiaus. Reklama tik atkreipia dėmesį, bando sudominti, o kitą žingsnį turi žengti pats sudomintasis. Čiurlionio kūryba yra tokia įvairiapusė ir talpi, kad net ir didžiausias skeptikas pripažins, jog vienu ypu jos išsemti niekaip nepavyktų. Ji reikalauja susikaupimo, išvystytos pajautos, išgilynimo ir apmąstymo gebos. Tam būtinos tam tikros pastangos, tačiau jos visuomet apdovanojamos netikėta pajautos pilnatve, kūrybinės energijos gausa. Tam padeda ir nuosekli studijos.

E. M.: Koks jūsų asmeninis santykis su Čiurlioniu, jo šeima?

R. A.: Aš domiuosi Čiurlionio kūryba nuo studijų Kauno **Nukelta į 5-q psl.**

Atkelta iš 4-o psl.

Juozo Gruodžio tuometinėje aukštesniojoje muzikos mokykloje. Besimokydami buvome supažindinti su tuomet dar gyvomis asmenybėmis – Stase Gruodiene ir Valerija Čiurlionytė-Karužiene. Taip iš pirmųjų lūpų sužinojau apie Čiurlionį, jo kūriniai sužavėjo iš pirmo karto. Vėliau man teko laimėti mokyti pas jauniausiąją Čiurlionio seserį Jadvygą Čiurlionytę, kuri iki šiol yra nepalenkta lietuvių liaudies muzikos autoritetas. Jos intelektualumas, fundamentalūs mokslo darbai, žmogiškas trapumas, paprastumas ir šiluma bei neįtikėtina stipri dvasia ir pasišventimas brolio kūrybai paliko neišdildomą įspūdį. Jaučiu pareigą tęsti Profesorės pradėtus darbus, tad natūralu, kad bendradarbiauju su Muzikų rėmimo fondu nuo pat pirmosios festivalio “Druskininkų vasara su M. K. Čiurlioniu” akimirkos, nors nesu šio fondo darbuotojas.

E. M.: Jūs nuo pat pirmojo festivalio ir pirmųjų konferencijų esate jos mokslinis vadovas. Kaip galėtumėte apibendrinti per minėtą laiką jos pasiektus rezultatus?

R. A.: Kiekvienam menininkui ir mokslininkui yra svarbu žinoti, kad tai, kuo jis metų metais domisi, kuo gyvena, kam skiria savo brangų laiką, kad visa tai netaps vienadieniu proginu dalyku, nepranyks, kaip sekundės blyksnis, kad ir nepakartojamas, unikalus. Kasmet vykstanti konferencija yra nedažnas dalykas Lietuvos padangėje, svarbus planuojantiems didesnius, daugiau laiko ir pastangų reikalaujančius darbus. Gerai žinomos kultūros visuomenei Šviesos-Santaros bei Thomo Manno panašaus profilio konferencijos. Per tuos tryliką metų Druskininkuose buvo perskaityta gerokai per du šimtus mokslinių pranešimų, dalyvavo netoli šimto pranešėjų iš trisdešimties šalių (daugelio Europos šalių, taip pat JAV, Japonijos, Argentinos, Kanados, Izraelio), buvo parengta ir išspausdinta keletas solidžių monografijų, išspausdinti penki pranešimų rinkiniai – almanachai, pasirodė profesionaliai parengtų šaltinių publikacijų, kompaktinių plokštelių, meno albumų, mokslinių straipsnių Lietuvos ir užsienio šalių prestižiniuose žurnaluose, kurių idėjos gimė ar pirmąsyk nedrąsiai buvo išsakytos čia, tad, drįstu teigti, kad mūsų veikla jau įrodė savo gyvybingumą, ji ir šiandien nesustoja, vystosi, sklaidžiasi ir populiarina Lietuvos ir jos iškilių kūrėjų vardą gimtinėje ir pasaulyje.

E. M.: Kaip Jums pavyksta rasti tuos unikalius žmones ir prikalbinti juos atvykti savo lėšomis?

R. A.: Ne vieną iškilų Čiurlioniu besidomintį užsienio tyrėją yra nurodę a.a. Čiurlionio namų Vilniuje direktorius Stasys Urbonas, prof. Darius Kučinskas, prof. Rokas Zubovas, kiti Čiurlionio

draugijos nariai, keletą jų man pačiam teko sutikti ir paraginti tarptautinėse konferencijose. Štai du iš šių metų užsienio svečių – italų pianistą, kompozitorių ir muzikologą Daniele Buccio ir kanadiečių muzikologą prof. Walterį Kreyszigą drauge su prof. Gražina Daunoravičiene prikalbinome atvykti į Lietuvą ir 2010 metais Canterbury (JK) vykusios Baltijos šalių muzikos konferencijos metu.

Visagaliau interneto laikais nėra taip sunku rasti žmogų, kuris domėtųsi Čiurlionio kūryba, rašytų apie ją straipsnius. Tačiau kiekvienas pajėgus jo kūrybos propaguotojas retai pats vienas, niekieno nepatartas, atranda ir susidomi Čiurlionio kūryba. O atvykti jiems padeda aukštas konferencijos lygmuo, Druskininkų gamta ir turtinga kultūrinė aplinka bei puikios viešnagės sąlygos, kurias kasmet šauniai užtikrina LMRF direktorės pavaduotoja Eglė Ugianskienė.

E. M.: Kokios svarbiausios temos buvo gvildentos per tą laiką? Ar jų ratas neišsisėmė?

R. A.: Kad įsitikintume, koks platus Čiurlionio kūrybos ir gyvenimo laukas moksliniam diskursui paminėsiu tik keletą jau paliestų, gvildentų temų: Čiurlionis ir gamta, Čiurlionio ir jo artimųjų, giminių kūrybos peripetijos, menininkas ir visuomenė, kūrybos nacionalumo klausimas, menų sintezė, sinestezija, menininko amžininkai, meno idėjų, motyvų sąsąukos ir mainai, kultūros kontekstai, kūrybos psichologija, modernizmo tapsmas ir raida, jo srovės. Pastaruoju metu šis diskursas vyksta paraleliai ir polifoniškai. Planuojama kontekstų ir mainų temą plėtoti platesnėje geografinėje erdvėje, paliesti meno ir religijos, teosofijos, medicinos, literatūros ir filosofijos temas, jaudinusias Čiurlionį, veikusias jo kūrybinę vaizduotę.

E. M.: Ar neribojama galimybė pranešėjų rato tam tikras teminis apsiribojimas Čiurlionio asmeniu ir jo kūryba?

R. A.: Sutinku, kad tam tikro apsiribojimo neišvengsime, tačiau kiekvienoje konferencijoje paprastai visuomet apsiribojama viena ar kita tema, o Čiurlionio kūrybos beribiai horizontai, paliestų temų gausa ir įvairovė suteikia praktiškai kiekvienam galimybę rasti savąją temą. Todėl tikiuosi, kad pranešėjų tikrai nepritrūksime.

E. M.: Kokios problemos jaudina čiurlioniečius, kokios reikmės, apie ką diskutavote?

R. A.: Šiomet paliestų ir gvildentų problemų ratas išties peržengė mokslinės konferencijos ribas. Tai ir seniai subrandintas ir nuolat primenamas, bet niekaip nejudantis iš vietos paminklo Čiurlioniu Vilniuje klausimas, Lietuvos kultūros politikos ir jos sklaidos užsienyje problemos, raginimas steigti Čiurlionio institutą, kuris

Skulptūra M. K. Čiurlioniu Druskininkuose

analogiškų Goethes, Schumanno, Chopino ir pan. institutų pavyzdžiu rūpintųsi fundamentiniu Čiurlionio kūrybos tyrimu ir skelbimu, svarbių renginių ir leidinių (tarp jų ir “Almanacho”) finansavimo, atnaujintos bibliografijos, profesionaliai parengtų leidinių apie Čiurlionio kūrybą užsienio auditorijai reikmė ir daugelis kitų.

E. M.: Mes matome tam tikrus tvirtus žingsnius, kuriuos žengia į pasaulį Čiurlionis ir apskritai Lietuvos aukštoji kultūra, tačiau šis kelias tikrai nėra rožėmis klotas. Kokios priežastys tai lemia? Ką jūs manymu reikėtų padaryti, kad šis kelias nebūtų toks duobėtas?

R. A.: Kuo įdomi Lietuva pasauliui, kuo įdomus ir patrauklus pasaulis mums visiems? Pirmiausia savo gamta ir kultūra. Visos bent kiek labiau išsivysčiusios šalys, o tokia šalimi mes esame ar bent norime būti, rūpinasi savo kultūra, stengiasi sudaryti kuo geresnes sąlygas savo kūrėjams, plėsti jų kūrybos žinomumą, sakykime kultūros eksportą. Tam sukurti net specialūs institutai. Tai aksioma, kuri anot JAV mokslininkų paskaičiavimo, ilgainiui duoda trigubą ekonominę gražą. Paskaičiuota, kad kiekvienas menininkas: rašytojas, tapytojas, kompozitorius ir pan., sukurdamas ir realizuodamas savo kūrinį, tiesiogiai įdarbina nemažiau dešimties žmonių. Netiesiogiai ši graža dar didesnė. Ji pasireiškia išaugusiu šalies tarptautiniu prestižu, didesniu kultūringų šalių ir kultūringų visuomenės sluoksnių pasitikėjimu, išaugusiomis investicijomis ir kontaktais, jos balsas tampa labiau girdimas, į jį labiau atsižvelgiama ir pan. Kodėl mes taip sunkiai stumiamės į priekį? Visų pirma todėl, kad šis gyvybiškai svarbus veiklos baras iš esmės paliktas privačiai iniciatyvai, kūrėjai nuvertinti, nėra deramo valstybės dėmesio ir nuoseklios, subalansuotos kultūros politikos ir sklaidos strategijos. Trūksta ne vienkartinų akcijų, parodomųjų renginių, o ramaus, nuoseklaus, profesionalaus darbo, kurio metu tik ir gimsta didelės vertybės.

KANADOS ĮVYKIŲ APŽVALGA**TORONTO MOKSLININKEI - SVARBIOS PAREIGOS**

Dr. Ophira Ginsburg, Toronto Moterų kolegijos ligoninės vėžio ligų specialistė ir mokslininkė, pakviesta dirbti į Pasaulio sveikatos organizaciją (WHO). Jai patikėta rengti nuorodas ir programas, kurios skatintų geriausią patirtį, anksstyvo, moterims dažniausiai pasitaikančio vėžio susirgimų nustatymui ir gydymui. Dr. O. Ginsburg yra tyrinėjusi vėžio susirgimo atvejus ir jo gydymo galimybes Bandgladeše, gerai susipažinusi su Afrikos ir Pietų Azijos valstybių sveikatos apsaugos galimybėmis. Besivystančiose valstybėse moterys dažniausiai suseraga krūtis ir gimdos kaklelio vėžiu ir, deja, jos turi didesnę mirtingumo grėsmę nei bendraamžės pasiturinčiose valstybėse. Didensnį ankstyvos mirties baigtį nuo šių susirgimų lemia labai lėtai diegiamos išankstinio sveikatos tikrinimo programos. Dar blogiau – vietinės tradicijos

ir kultūros ribotumas neleidžia daugeliui moterų ieškoti pagalbos pas gydytoją. Pastaraisiais dešimtmečiais išryškėja dar viena šių susirgimų nepageidautina sąlyga. Jau turtėjančiose valstybėse plinta ir neigiami Vakarų valstybių įpročiai – nesveika mityba, nejudrumas, ilgas valandas leidžiant prie TV ir interneto. Nejudrumas – viena iš krūtis vėžio susirgimo priežasčių.

KLIMATO ATŠILIMAS BRANGIAI KAINUOJA

Liepos mėnuo daugelyje pasaulio valstybių pripažintas karščiausiu nuo pat klimato įrašų pradžios 1880m. Vidutinė liepos mėnesio temperatūra siekė 16,6C. Karščio bangos Europoje, sausros ir potvyniai, anksčiau nei įprasta kilę didžiuliai gaisrai, sukūrinės audros klimato tyrinėtojų nuomone įrodo, kad klimatas šiltėja, nors skeptikai tvirtintų ir kitaip.

Kanados Klimato tarnybos specialistai įspėja, kad savivaldybės turėtų geriau pasiruošti galimiems oro kitiams. Potvyniai ir sausros, gaisrai ar netikėtas sniegas, ledo ar sukūrinės audros ne tik sutrikdo viešąjį gyvenimą, padaro nuostolių ūkiui, bet ir brangiai kainuoja, šalinant netikėtų gamtos nelaimių padarinius. Kanados savivaldybių federacija ragina federacinę vyriausybę, kad ji kasmet papildomai skirtų

ne mažiau kaip \$1,5 bln. sumą galimiems, dėl klimato patiriamoms nuostoliams padengti. Kanados draudimo biuro skaičiavimai rodo, kad dėl įvairių stichinių nelaimių nuostolius patyrusiems žmonėms kasmet išmokama iki \$1 bln. Anksčiau tokios draudimo išmokos dėl gamtos nelaimių padarytų nuostolių buvo palyginti nedidelės. O 2013 metais suma buvo trigubai didesnė – išmokėta \$3,6 bln. Newfoundland ir Labradore per pastaruosius 20 metų draudimo išmokos dėl gamtos padarinių padidėjo beveik penkeriopa. Brangiausiai kainuojanti gamtos nelaimė – potvyniai, anksčiau būdavo gaisrai. Kanados savivaldybių federacijos nuomone, papildomai įrengus bent 100,000 lietaus vandens nutekėjimo sistemų pavojingiausiose vietose, vien tai sumažintų patiriamus dėl potvynių nuostolius ir leistų sutaupyti iki \$10 mln.

NESUGRAŽINTOS SKOLOS - NUOSTOLIS VALSTYBEI

Neseniai paskelbti federacinės mokesčių agentūros duomenys rodo, kad per pastaruosius metus ši valstybinė įstaiga nurašė \$4 bln skolų. Kai kuriose sąskaitose jos siekia iki \$10 mln. Skolos buvo nurašomos, nes jos buvo pripažintos negražintomis dėl įvairių priežasčių. Kai kurie skolininkai mirė, kiti bankrutavo ir teismai atleido juos nuo skolų grąžinimo. Dar

vienų nerasta iš viso arba skolininkai, išvykę iš Kanados, gyvena užsienyje. Mažų skolų išieškojimų išlaidos tiesiog neapsimoka, ir jos irgi nurašomos.

Didžiausia išsiskolinimų valstybei rūšis – nesumokėti pajamų mokesčiai. Valstybinės mokesčių agentūros skaičiai rodo, kad iki 2012 metų kovo 31d. šie išsiskolinimai siekė \$29 bln.

Pagal *Canadian Press* parengė **S. Katkauskaitė**

LIETUVIŲ TELKINIUIOSE

ARGENTINA

• **Susivienijimo lietuvių Argentinoje (SLA) 101-mečio** minėjimas su menine programa įvyko liepos 26 d. mūsų patalpose. Susirinko daug žmonių bei kitų lietuviškų organizacijų atstovų, kurie sveikino mūsų draugiją šios sukakties proga. Pasirodė SLA tautinių šokių grupės „Dobiliukai“, „Dobilas“ ir „Žiburinis“. Gavome ir raštiškų sveikinimų, už kuriuos labai dėkojame. Baigiantis programai, tarė žodį SLA pirmininkas Raulis Stalioraitis, kuris padėkojo visiems svečiams ir už gautus sveikinimus bei linkėjimus.

• **Lanūs miesto savivaldybė** kartu su Kitataučių bendruomenių sąjunga ruošia šventę, kuri įvyks rugsėjo 6 d. Bus pagerbti vyriausieji bendruomenių dalyviai.

• **Liepos 24 d. mirė** a.a. Hektoras Levanavičius, buvęs mūsų draugijos pirmininkas, šokių ansamblių vadovas ir Kultūros reikalų komisijos narys. SLA valdyba reiškia gilią užuojautą jo šeimai ir draugams.

• **Buenos Aires miesto savivaldybė** šiemet surengė programą kitataučių bendruomenėms savaitgaliais pasirodyti prie Gegužės aikštės su savo šokiais, chorais, valgiais, menu ir t.t. Šeštadienį, rugpjūčio 1, lietuvių bendruomenė dalyvavo su geriausiu pasisekimu, gausūs dalyviai pasigrožėjo mūsų draugijų pasirodymais. Dalyvavo „Nemuno“ lietuvių kultūros draugija, Aušros Vartų parapija, Argentinos lietuvių sąjunga, Argentinos lietuvių centras, Muziejus Olgbrun, Mindaugo lietuvių katalikų draugija, „Laisva Lietuva“ ir Susivienijimas lietuvių Argentinoje.

• **Lietuviška radijo** valandėlė „Ecos de Lituania“, vad. Jono F. Kalvelio, veikia penktadieniais nuo 9 iki 10 v.v. ir pakartotinai sekmdieniais nuo 7 iki 8 v.v., internete www.ecosdelituania.com ar www.fmdifusionberisso.com ar **Inf.**

London, ON

• **Nuoširdžiai dėkojame** Londono LB valdybai už Juodojo kaspino dieną papuošimą Mišioms altoriaus trimis trispalvėmis žvakutėmis ir Lietuvos vėliavėle, o Mišių pabaigoje pristatymą Juodojo kaspino dienos ir Baltijos kelio prasmę.

• **Šiluvos Mergelės Marijos** šventė – mūsų ATLAIDAI šiais metais bus rugsėjo 13, sekmdienį. Tą dieną po 3 val. popietinių Mišių bus vaišės parapijos salėje. Vaisių bilietas asmeniui – \$5.

• **SEKMADIENIŲ IR ŠVENČIŲ MIŠIOS** aukojamos 3 v.p.p. Mary Immaculate šventovėje, 1980 Trafalgar St., London, ON

• **Rugsėjo 6**, sekmdienį, Mišios aukojamos už a.a. dr. Antaną Kavecką.

Hamilton, ON

• **A.a. Jadvygai Gedrimienei** mirus, užjausdami dukras Kristiną ir Aldoną, sūnus Aloyzą ir Vitą bei visas jų šeimas *Pagalba Lietuvos vaikams* aukojė: \$30 – E. Gudinskienė; \$20 – F. M. Gudinskai, O. A. Jusiai, H. Liaukienė, J. H. Otto; \$10 – V. Verbickienė.

• **Atitaisymas.** TŽ nr. 31-32 Hamiltono žiniose pateko klaida. Mirusios pavardė turi būti Adelė Gedminienė.

Garbės konsulas Pacų palikuonis

Salvadore (Pietų Amerika) lankęsis Lietuvos užsienio reikalų viceministeris Andrius Krivas liepos 22 dieną dalyvavo iškilmingame Lietuvos garbės konsulato San Salvadore atidaryme. Lietuvos garbės konsulu Salvadore tapo Fernando Alfredo Pacas Diazas. F. A. Pacas Diaz yra Salvadora pilietis, valstybėje gerai žinomas ir gerbiamas verslininkas. Jis ne kartą lankėsi Lietuvoje, siekdamas geriau pažinti šalį, užmegzti

verslo ir kultūros ryšių. Jis taip pat domėjosi savo lietuviškomis šaknimis, kurios susijusios su garsia LDK didikų Pacų gimine. Tai rodo ir jo pavardė.

Diplomatiniai Lietuvos ir Salvadoro santykiai užmegzti 1999 metais. Lietuva Salvadore ambasados neturi, o Lietuvai yra skirta Salvadora ambasada Stockholme. Garbės konsulatas įsikūręs adresu: Calle Los Bambues 17, Colonia San Francisco, San Salvador.

San Salvadore atidaromo Lietuvos garbės konsulato iškilmėse Lietuvos užsienio reikalų viceministeris A. Krivas ir Lietuvos garbės konsulas Salvadore Fernando Alfredo Pacas Diaz

Ntr. ir inf. URM

LIETUVOS DIDUOMENĖS PRARADIMAS

Sunku dabar nuspėti, kaip būtų susiklosčiusi aukštuomenės bei apskritai krašto visuomenės tapatybinė raida, jeigu ne 1863-1864 m. sukilimas. Po jo sekusios represijos sustabdė natūralų kultūrinį, politinį vystymąsi. Pirmiausia, todėl, jog aktyviausi, patriotiškiausi bajorai (ir ne tik) buvo ištremti, jų dvarai konfiskuoti, o norintieji išlikti – priversti emigruoti (kaip Mikalojus Akelaitis – rašęs lietuviškai ir lenkiškai, vienas sukilimo Lietuvoje vadų, vėliau tęsęs kultūrinį darbą Paryžiuje). Kitas svarbus faktorius – lietuvių kalbos draudimas lotyniškais rašmenimis, neleides atsirasti legaliai periodinei spaudai, įgyti jai svarbesnį bei patrauklesnį vaidmenį visos visuomenės gyvenime. Tik vaizduotės mankštai dabar galima palikti spėjimus, kur būtų nuvedęs Adomo Honorio Kirkoro salone besirinkusių žmonių, atstovavusių jau naujai demokratiškai, naujosios inteligentijos kartai vizijos ar kultūrinės veiklos idėjos apie tautinės kultūros kūrimą, kuriose vis pasikartodavo leitmotivas – „kodėl Lietuva būdama su Lenkija turi nustoti būti Lietuva“.

Sukilimo pabaiga simboliškai žymėjo bajorijos vyravimo pabaigą. Pozicijas perėmė, jos pagrindu besikūrusi apšviestųjų klasė, kur kilmė nebebuvo svarbi. Išlikusių dvarininkų priešinimasis „Rusų pradų atkūrimo“ programai ir pačio carizmo atmetimas dažnai lėmė jų socialinių – politinių pažiūrų sustabarėjimą ir užsikonservavimą. Būtent dėl to bėgant laikui bajorai vis labiau atsiliko nuo laiko dvasios ir kintančios aplinkos. Taip nenoromis buvo paskaitinta dvariškių polonizacija, t.y. augančiam suvokimui savęs tik kaip Lenkijos kresų (pakraščių gyventojų), o nebe atskiros lietuvių (nesvarbu kokia kalba kalbančių) tautos dalimi.

Tokiame kontekste reikėtų suprasti dvarininkijos reakciją į valstiečių kilmės inteligentų sukurta liaudišką judėjimą, žinomą, kaip lietuvių tautinis atgimimas, iškelusiu kalbą tautinės tapatybės riboženkliu. Nesunku nuspėti, kad daugumos unijiniame dvare užsisėdėjusių dvarininkų reakcija buvo neigiama, ir dėl socialinių, ir dėl kalbinių priešpriešų. Tiesa, labai klaidinga įsivaizduoti, jog toks požiūris vyravo absoliučiai tarp visų didikų. Vilniuje susibūrę demokratai *krajevcai* vystė Lietuvos (ji tuomet suvokta, kaip buvusios LDK teritorijos) modelį, panašų į Šveicarijos, kaip vieno politinio darinio su bendra politine tapatybe. Save laikydami lenkų (LDK) kultūros lietuviais jie palankiai žiūrėjo į lietuvių tautinį atgimimą ir baltarusių tautinio sąjūdžio užuomazgas, ieškojo sąlyčio taškų tarp jų.

Tiesa, jų idėjos ir pats konsensuso paieškų bandymas nusileido vis labiau naujoje epochoje įsivyravujančiam nacionalizmui. Augančios priešpriešos rezultatas buvo toks, jog dauguma Lietuvos diduomenės pasirinko sau kultūriškai artimesnį lenkiškumą tapdami tiesiog lenkais ar dar išsaugodami anarchoniškumu patapusios LDK tapatybės likučius. Pastarojo pasirinkimo tradicijai galima priskirti tokias iškilias figūras, kaip Jerzy Giedroycą ir Czesławą Miloszą.

Kodėl daugiau žmonių nepasijuto „lietuviaviais esą“, kaip Vincas Kudirka? Juk ilgą laiką iki paskutinio momento tapatybės pasirinkimai daugeiui nebuvo aiškūs arba buvo labai individualūs. Pavyzdžiui, vienas iš Lietuvos kūrėjų, brolių Biržiškų 1897 m. surašyme užsirašė lenku, Lietuvos diplomatas Paryžiuje ir poetas Oskaras Milašius, tik sužinojęs, jog Lenkija nepripažįsta Lietuvos, atsakė, jog tuomet jis lietuvis, o Stanislovas Narutavičius buvo Vasario 16-osios akto signataras, tuo tarpu jo brolis Gabrielius Narutavičius buvo pirmasis Lenkijos prezidentas. Iki Pirmojo pasaulinio karo krašto žmonės, vėliau išsiskirstę į skirtingas barikadų puses, rinkosi bendrose masonų ložėse, emigracijoje kūrė bendras draugijas.

Dabar galima atsakyti, jog dėl to buvo kalti tiek lenkų *endekai*, laikę Lietuvą tik Lenkijos regionu, tiek eiliniai lenkai, kurie palaikė tokią sampratą, tiek carinė politika, siekusi liaudies ir bajorų, lenkų ir lietuvių priešpriešų. Taip pat ir lietuviai, ypač tautininkai bei krikdemai, nuo pat pradžių nesiekę pritraukti LDK tapatybės žmonių, o ultimatyviai raginę jiems rinktis – lenkai jie ar lietuviai. Būtent tokio turinio kreipimasi viešai paskelbė Adomas Dambrauskas-Jakštą, o Augustinas Voldemaras Roemerui neslėpdamas sakė: „mums nereikia Mickevičiaus tipo lietuvių“. Žinoma, kalti ir patys Lietuvos didikai, kurie netolygiai suvokė to meto procesus, neretai įsivaizdavę, jog vis dar gyvena unijiniame pasaulyje. Visa tai lėmė, jog senasis, kitakalbis dvarininkų elitas Lietuvoje priešingai, negu Čekijoje ar Suomijoje, gausiai įsiliejo į naująjį elitą.

Ką prarado Lietuva netekdama didžiosios dalies savo aristokratijos, diduomenės? Visų pirma, tai daugybę gabių, išsilavinusių žmonių, kurių išskirtines savybes mums geriausiai primena vienas iš jų – Vytautas Landsbergis bei jo giminė. Žmonių, galinčių atsiremti į savo giminės istoriją kur kas gilesnę nei senelių karta.

Andrius Veršinskas (TSŽ)

TALKA
CREDIT UNION LIMITED

KREDITO KOOPERATYVAS LTD

www.talka.ca 830 Main St. E, Hamilton, ON L8M 1L6
Tel. 905 544-7125 Fax 905 544-7126

SĄSKAITOS		PASKOLOS	
Taupomoji sąskaita	0.25%	Asmeninės nuo	3.15%
Čekių sąskaita iki	0.25%	Nekiln. turto 1 metų	3.15%
INDĖLIAI		TFSA, RRSP ir RRIF	
90 dienų indėliai	0.50%	Kintančios	0.50%
180 dienų indėliai	0.50%	1 metams	1.90%
1 m. term. indėliai	1.90%	2 metams	2.05%
2 m. term. indėliai	2.05%	3 metams	2.55%
3 m. term. indėliai	2.55%	4 metams	2.70%
4 m. term. indėliai	2.70%	5 metams	2.80%
5 m. term. indėliai	2.80%		

Sekite kasdieninę informaciją apie nuošimčius TALKOJE

AKTYVAI VIRŠ 95 MILIJONŲ DOLERIŲ

2014 metais nariams IŠMOKĖJOME

Papildomų palūkanų santaupoms 22%

Įskaitant **TFSA, RRSP ir RRIF**

Nuolaidų skolininkams 11%

- Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai
- Narių santaupos apdraustos 6 mil. dol. kapitalu ir Kanados valdžios iki \$100,000.0 sumos draudimu

DARBO VALANDOS

Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais - 9 v.r. - 5 v.p.p.

Trečiadieniais - 9 v.r. - 1 v.p.p.

Penktadieniais - 9 v.r. - 7 v.v.

Šeštadieniais - 9 v.r. - 12 v.p.p.

Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

Namo, į numylėtą Lietuvą...

Daina Mickevičienė

1967 10 06 – 2015 07 28

*Kai ateis laikas,
sugerk mane,
pieva.
Paversk mane baltu,
beveik nematomu
žiedeliu.
Kvapū
per visą lauką.
Paversk mane,
pieva.*

Daina Mickevičienė

Jeigu ją būtų pažinoję daugiau žmonių, jie nebūtų sutilpę į šv. Petro baziliką, - ištarė poetė Dainą Mickevičienę į Anapus palydėjusi p. Susan.

Ji buvo tarsi pats gyvenimo džiaugsmas, besišypsantis ne tik lūpomis, bet ir akimis, visu veidu, visa siela. Prie jos, net sunkiai sergančios, buvo gera ir lengva. Jos meilė gyvenimui, mokėjimas džiaugtis net pačia mažiausia Dievo dovana, kuri praslysta pro dažno iš mūsų akis nepastebėta ir neįvertinta, buvo nepaprastas ir pamokantis. Ji čia rado savo gyvenimo meilę, buvo, kaip pasakytų Estijos lietuvių bendruomenės pirmininkė C.R.Unt, meilės imigrantė, tačiau nauja šalis neatstojo Lietuvos, kur Daina dirbo mokytoja.

Tik sauželė žmonių, tiek, kiek ji, visus tuos metus Kanadoje sirgdama, sugebėjo susitikti ir susidraugauti, palydėjo ją į Lietuvą Londono Brescia universiteto koplyčioje, kur buvo aukojamos Mišios ir kur Daina visą laiką norėjo nuvažiuoti pati, bet taip ir nebesuspėjo. Visi tie žmonės tik dėl jos sužinojo apie mūsų šalį, ir jos draugų atsisveikinimo kalbose skambėjo mūsų šalies vardas taip, kaip jį tardavo Daina: mano numylėta Lietuva. Ten, namie, Lietuvoje, jos ir ją palydinčio sūnaus Roko bei vyro Rolando laukia daug daugiau žmonių: šeima, plati giminė, draugai.

O mums, ją pažinojusiems ar nepažinojusiems, Daina paliko savo meilę ir posmus, kurie, pirmą kartą spausdinti *Tėviškės žiburių* laikraštyje, tikėkimės, suguls į jos poezijos knygą. Tai paprasti, mums visiems žinomi žodžiai, iš kurių ji savo talentu nupina galias mintis, atveria platumas minčiai, nuveda prie liaudies dainos: Kažkas dainuoja anapus upės / O aš sėdžiu, kad nieks nematytų. / žolė prieš naktį rasele supa. / Banga akmenėliui raukšleles lygina. / Ak, akmenėli, broleli mano, / širdelė tavo moka atjausti. / Ar neateitum kurią dienele, / Kad mano vargū akis užspaustum?

Arba kalbasi su Dievuliu:

*Paklausiau savo Dievulio,
Ką daryti,
jei meilė tampa našta,
gelia kas žingsnį?
Per didelė, kad apkabint.
Per svarbi, kad pamiršti.*

*Ir atsakė Dievulis:
reikia paleisti.
Atraišioti raištelius,
Atrakinti spynas,
Nusiimt nuo pečių.
Meilė yra dovana.
Jeigu ne jos laikas –
tada per sunku...*

Pasidalina tuo, ką ji žino. Taip gražu, bet taip paprasta, o nežinojai...

*Lyg lietus -
Šitos ašaros:
Tvenkias, užlieja gatves.
Nematyti nei tako,
Nei prošvaistės.*

*Tai gailėjimas –
kito
Bet dažniausiai – savęs.
Dar išėjusio katinėlio.
Kartais – Joninių,
Lietuvos ir kalbos,
Tilto per Nerį.
To, ką visad galvojai
turįs –
tik gailėjimas.*

*Bet blogiau,
jei nelieka vilties.
Bet blogiau,
Jei draugai svetimėja.*

*Rask jėgų atsispirti
ir sklėsk!
Vienas sparnas – tai Meilė,
O kitas – Tikėjimas.*

Poetai visada gyvena savo eilėraščiuose. Ir Daina kalbės į mus savo dainų žodžiais, šypsis jais, skambės jais, gal net paguos ir patars. Ji bus, nes ji – viena iš tų nedaugelio, kurie pasilieka, jeigu juos pažinojai. Ji – iš tų, kurie vadinami Dievo dovana. Ji – pati tikriausia ir gražiausia Daina.

Amžinos ramybės jai jos numylėtos Lietuvos žemelėje.

R. Žemaitytė

Prisikėlimo Kredito kooperatyvas **YPATINGAS pasiūlymas**

16 mėnesių

GIC 2.20%

Tik naujiems įnašams

* Normos gali būti keičiamos be įspėjimo, bet kuriuo metu.

Laikina Investavimo Galimybė

GIC INDĖLIAI (Pelno padalinimas netaikomas)		SĄSKAITOS	
1 metų "cashable"	1.30%	Taupomoji sąskaita	0.35%
1 metų	1.60%	Čekių sąskaita iki	0.25%
2 metų	1.75%	Amerikos dol. sąsk.	0.25%
3 metų	1.80%	Amerikos dol. GIC	
4 metų	2.00%	1 metų term. ind.	0.50%
5 metų	2.15%		

RRSP, RRIF pensijų fondai TFSA neapmokestinama taupomoji sąskaita		SUTEIKIAME	
TFSA atviras, kintantis	0.85%	Studentų paskolas nuo	3.85%
RRSP ir RRIF atviras, kintantis	0.85%	Asmenines paskolas nuo	5.35%
1 metų	1.60%	Sutarties paskolas nuo	6.85%
2 metų	1.75%		
3 metų	1.80%		
4 metų	2.00%		
5 metų	2.15%		

NEKILNOJAMO TURTO PASKOLAS Su nekintančiu nuosimčiu	
1 metų	2.90%
2 metų	3.00%
3 metų	3.00%
4 metų	3.25%
5 metų	3.20%

SUTEIKIAME	
• CMHC APDRAUSTAS nekilnojamojo turto paskolas	2.75%
• KOMERCINES nekilnojamojo turto paskolas	3.50%
Atviras su kintančiu nuosimčiu 1, 2, 3 metų	3.50%
Ribotą kreditą su nekilnojamojo turto užstatu	3.35%

MŪSŲ ADRESAS		Darbo laikas:	
3 Resurrection Road Toronto, Ontario M9A 5G1 Nemok. tel. 1-877-525-RCUL (7285) Tel. 416-532-3400, fax 416-532-4816		Pirm., antr., treč.	9:00 - 3:30
		Ketvirt., penkt.	9:00 - 8:00
		Šeštadieniais	9:00 - 1:00
		Sekmadieniais	8:30 - 12:45

ANAPILYJE		Darbo laikas:	
Tel. 905-566-0006, fax 905-566-1554 2185 Stavebank Rd. Mississauga, ON L5C 1T3		Ketvirtadieniais	uždaryta
		Sekmadieniais	uždaryta

Vasaros darbo laikas

PAGRINDINIS SKYRIUS **ANAPILIO SKYRIUS**

Šeštadieniais uždarytas | Uždarytas

Birželio 13 d. – rugsėjo 5 d. | **Birželio 14 d. – rugsėjo 6 d.**

Šeštadieniais dirbti pradėsime nuo rugsėjo 12 d. | Dirbti pradėsime nuo rugsėjo 10 d.

DR. STASYS DUBICKAS

DANTŲ GYDYTOJAS

398 Guelph Line, Burlington
(tarp QEW ir Lakeshore Rd.)
Privati AUTO-AIKŠTĖ ("parking")

(905) 333-5553

www.Dr.Dubickas.com

Padėsiu parduoti ar nupirkti namą ar butą.

Paaukosiu iki **\$1000** jūsų vardu
jūsų nurodytai labdarai
(Prašau paskambinti man dėl daugiau informacijos)

JURGIS KULIEŠIUS M.Eng.,
Jerzy Kulesza
Sales Representative

Sutton West Realty Inc.,
Brokerage 416.236.6000
kuleza@sympatico.ca

Sutton

Tel. tiesiogiai:
416.568.1604

Chorui „Liepos” – apdovanojimai Italijoje

Moterų choras „Liepos” 54-ajame tarptautiniame mėgėjų chorų konkurse Italijoje buvo pripažintas „Geriausiu moterų choru“ ir taip pat laimėjo sidabro bei bronzos medalius už pasirodymus konkursinėje programoje. Pagrindinis apdovanojimas atiteko chorui iš Pietų Korėjos. Italijos „Seghizzi” mėgėjų chorų konkursas – vienas iš septynių garsiausių ir sudėtingiausių konkursų pasaulyje. Jame kasmet susirenka pripažinti chorai iš įvairių pasaulio valstybių.

Vilniaus kultūros centro

moterų choras „Liepos“, vadovaujamas Audronės Zupkauskienės (koncertmeisterė Loreta Kuliešiuviene), dainavo liaudies, šiuolaikinės muzikos ir privalomojo kūrinių grupėse. Liaudies muzikos programoje atliko V. Montvilos *Lydu Laidu*, A. Noviko *Sodauto* kūrinius, šiuolaikinės muzikos – X. Sarasola *Veni creator spiritus* bei V. Miškinio *Ave Regina coelorum* kompozicijas. Vilniaus kultūros centro moterų choras „Liepos” dainuoja jau 25-erius metus.

“Migruojantys paukščiai” Kupiškyje

Jau 9-ąją vasarą iš eilės į Lietuvą trumpam atvyksta lietuviai ir lietuvių kilmės įvairių sričių menininkai į pasaulio lietuvių kūrybines dirbtuves, pavadintas „Migruojantys paukščiai”. Visi šių dirbtuvių dalyviai turi skirtingas gyvenimo ir emigracijos patirtis. Vieni svetur gyvenę ar tebegyvenantys kelias dešimtis, kiti – keletus metų, dar kiti ten gimę. Šios vasaros „Migruojančių paukščių” susitikimo Kupiškyje tema – pilietiškumas. Apie tai pokalbiuose svarstė dailininkė, tekstilininkė Kristina Daukintytė

Aas, gyvenanti ir kurianti Norvegijoje. Rašytoja, žurnalistė Evelina Daciūtė, ketverius metus gyvenusi Kinijoje. Poetė Lidija Šimkutė iš Australijos visus projekto dalyvius užkrėtė poezijos rašymo virusu. Būta susitikimų su vietiniais gyventojais, siūlymų kaip papuošti, atgaivinti šį Aukštaitijos miestelį. Kūrybinių dirbtuvių dalyviai aplankė Kupiškio etnografijos muziejuje parengtą parodą emigracijos tema „Lietuviais esame mes gimę”, pasakojančią apie išėmimą lietuvių visuomeninę, švietimo, kultūrinę veiklą.

Lietuvos keramikos parodos

Lietuvoje keramika traukia ir profesionalius dailininkus, ir amatininkus; jų darbai iš molio dažnai primena mūsų ryši su žeme ir senomis tradicijomis. Šiuo metu su savo lipdyba parodose supažindina dvi Lietuvoje žinomas keramikas.

Vilniuje Šv. Jono gatvės galerijoje kviečia kaunietės keramikės Konstancijos Dzimidavičienės personalinė paroda „Laiko ratu“. Joje pastarųjų penkerių septynerių metų kūrinių, tarp

K. Dzimidavičienės skulptūra.
Keramika

E. T. Petraitenė. Aušrinė.
Keramika

jų – niekur nerodyti nauji darbai bei jų ciklai. Prieš keliolika metų žiedusi masyvių formų indų ciklus, K. Dzimidavičienė pastaruoju laikotarpiu kuria skulptūrinę plastiką.

Kaune galerijoje „Aukso pjūvis“ veikia Elvyros Teresės Petraitenės keramikos paroda „Ugnelės dovanos“. Elvyra Teresė Petraitenė yra profesionali keramikė, nuo 1964 iki pat Nepriklausomybės dirbusi monumentalios interjero keramikos srityje. Jos sukurti keraminiai pano puošė ne tik Lietuvos, bet ir kitų valstybių statinių vidų. Kauniečiams gerai žinomas šios autorės pano Kauno muzikiniame teatre. Parodoje matomas skulptūras autorė ėmė kurti iš pakaunės persikrausčius į „Vienaragio šilo” sodybą Varenos rajone. Dalis šių skulptūrų išdegtos juodosios kermikos būdu, kuris Merkinės apylinkėse turi itin senas tradicijas.

Pagal Lietuvos spaudą parengė S. Katkauskaitė

LIETUVOS KULTŪROS ŽINIOS

“Misijos Sibiras” dalyviai, per 2 savaites Tomsko srityje atlikę numatytus darbus, sėkmingai grįžo namo. Dešimtojoje kelionėje dalyvavo 16 narių. Pirmąkart su lietuviais vyko ir po vieną dalyvį iš Latvijos ir Estijos, tad šiemetinė išvyka galima vadinti tarptautine. Kelionės dalyviai susitiko su prezidentu D. Grybauskaite, vėliau dalyvavo 25-ajame Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir laisvės kovų dalyvių sąskrydyje Ariogaloje

SOCIALIZACIJA

Į socializaciją žiūrima, kaip į žmogaus dvasinės ir žmogiškosios veiklos lemiamą įtaką socialinei raidai bei individo aktyvumą. Socializaciją galima sugretinti su dvasinio, moralinio augimo procesu, kuris vyksta tam tikrų žmogaus veiksmų dėka ir turi dvasinių tikslų. A. Giddens (2005) rašo, kad socializacija – socialinis asmenybės tapsmo procesas, kurio pagrindą sudaro vertybių, normų, nuostatų bei elgesio pavyzdžių perėmimas. Prof. dr. I. Leliūgienė pateikia tokį socializacijos proceso apibrėžimą: “Tai – žmogaus vystymasis per visą jo gyvenimą, sąveikaujant su aplinka, perimant socialines normas, kultūros vertybes, tobulinant ir realizuojant save aplinkoje. Vieną iš daugelio socializacijos apibrėžimų aprašo H. Benesch (2002). Jo manymu tai įsitraukimo į visuomenės gyvenimą ir tolygių asmeninių ryšių su visuomenės nariais kūrimo procesas,

vykstantis per visą gyvenimą. Jis vyksta, kai patiriami tam tikri sunkumai, kuriami socialiniai lūkesčiai ypač dvasiniai sunkumai (pvz., draugų paieškos, interesai).

Intensyviausiai socializacija vyksta ankstyvuosiuose žmogaus gyvenimo laikotarpiuose, kai vaikai yra tikslingai rengiami gyvenimui, ypač dvasiniam, ir veiklai suaugusiųjų pasaulyje. Svarbus tėvų ir šeimos – pirmųjų socializacijos veiksmų vaidmuo. Ankstyvojo tarpsnio reikšmingumą lemia ne tik jo pirmumas žmogaus raidoje, bet ir vaikystė; jautrumas, nuoširdumas, vaikui bendraujant su tėvais, kitais šeimos nariais, visuomene. Tuomet vaikai įgyja pirmąsias žinias, pradinius mąstymo įgūdžius, palaipsniui perima vis sudėtingesnes elgesio taisykles ir pradeda susipažinti su paprasčiausiais kultūrinių vertybių pavyzdžiais, mokosi sekti jais net tuomet, kai dar gerai nesuvokia jų prasmės ir paskirties. (Sutrupinta)

Kun. dr. Kęstutis Ralys

Vilnius, Edukologijos universitetas

Simbiozė – gera, bloga, keista

Atkelta iš 1-o psl.

Centristinį liberalizmą, kuris, reikėtų suprasti, yra tarp socialistinio ir demokratinio, tegalima charakterizuoti: nei šis, nei tas, o kažkas. Kaip teigia gilesnės minties filosofai, liberalizmas pats vienas, neturintis tvirtos pamatinės idėjos reikšmės, egzistuoti negali. Liberalizmą galėtume lyginti su paveikslu be rėmų, lietuviškuosius liberaliuosius “paveikslėlius” – ir be turinio. Anot iškilaus rusų filosofo N. Berdiajevo, liberalizmas gali egzistuoti, vaidinti

pozityvų vaidmenį tik drauge su konservatyviuoju pradū. Taigi liberalams sambūviui konservatyvi partija naudinga. O konservatyviai? – Panašu, kad konservatyviąją ideologiją liberalai kėsina iš Lietuvos politinio drabužio išskalbti. Simbiozė tapatinimosi link – pavojinga; „su kuo sutapsi, toks ir pats tapsi“.

Kai kalbama apie simbiozė, dažniausiai ji suprantama kaip teigiamas reiškinys, tačiau pasirodo, ji gali būti keista ir net bloga.

Sutton

Sutton West Realty Inc.
300-5415 Dundas St. W
Toronto, ON M9B 1B5

LINA TAYLOR
Sales Representative

Jeigu galvojate pirkti ar parduoti namą ar butą, skambinkite ir aš mielai jums padėsiu

Tel. 416-574-4717 (nesiojamas)
416-236-6000 (įstaigos)

Lina-Taylor@hotmail.com
www.suttonwestrealty.com

**DABAR YRA GERA
PROGA PARDUOTI
namą/condo,
kai yra aukščiausios
kainos ir
GERIAUSIA PIRKTI,
kai ipotekos (morgičių)
nuošimčiai labai žemi.**

Prizadu gerą patarnavimą.

SKAMBINTI

TEODORUI STANULIUI, B.A. broker
RE/MAX WEST REALTY tiesiog 416-879-4937
ar į namus 416-231-4937

TORONTO MAIRONIO MOKYKLA

Laiškai Lietuvai (VIII klasė)

Aštuntokai rašė Meilės laiškus Lietuvai. Jie buvo išsiųsti Lietuvos Tūkstantmečio proga rašomųjų knygų leidėjams. Tikiuosi, kad mūsų vaikų darbai bus išspausdinti kartu su kitų pasaulio lietuvių pačiais švelniausiais, gražiausiais žodžiais, skirtais mūsų tėvynei.

Mokyt. R. Žemaitytė-De Iulius

ANTANAS NORKUS

Aš gimęs ir užaugęs Kanadoje, bet aš tikrai ir žinau, kad aš gimiau su lietuvišku krauju ir lietuviška dvasia savo širdyje. Aš sužinojau apie Lietuvą pirmiausia iš savo senelių ir tėvų. Mano seneliai vis kartodavo, kad jie niekad nebūtų palikę Lietuvos, jei ne Antrasis pasaulinis karas ir grėsmė, kad rusai užims Lietuvą. Jie ilgėjosi Lietuvos, savo tėvynės, ir savo meilę jai norėjo perduoti savo palikuonims. Jie nuo mano mažų dienų pasakojo apie Lietuvos istoriją, jos nepaprastą grožį, lietuvių tautos drąsą ir geležinę sielą. Jie pasakodavo man prieš miegą, beveik kiekvieną vakarą apie tai, kaip lietuvių tauta nepasidavė kryžiuočiams, kaip Vytauto laikais Lietuva buvo iki Juodosios jūros, kaip lietuviai laimėjo Žalgirio mūšį, kaip partizanai kariavo prieš rusus ir kaip Lietuva pirmoji atsiskyrė nuo Sovietų Sąjungos. Mane žavėjo, kad tokia maža šalis galėjo būti

tokia stipri savo dvasia ir nepasiduoti spaudimui. Mano širdis degė pasididžiavimu, kad aš irgi turiu lietuviško kraujo! Aš, nors ir augau Kanadoje, kalbėjau tik lietuviškai iki 3 metų. Nėra lengva puoselėti lietuviybę svietimoje šalyje, bet mano tėvai buvo nusprendę, kad tai yra svarbu, ir mane įjungė į visas lietuviškas veiklas Toronte: aš pradėjau lietuvišką šeštadieninę mokyklą nuo 5 metų, šokti Gintaro ansamblyje nuo septynerių, žaidžiu krepšinį tarp lietuvių. Aš vasaras praleidžiu lietuviškoje stovykloje Kretinga. Iš pradžių aš buvau piktas ir nepatenkintas, kad turėjau keltis anksti šeštadienio rytą, kai Kanados draugai gali miegoti, kad kiekvieną ketvirtadienį reikia šokti lietuviškus tautinius šokius, o ne žaisti su draugais, ir kad vasaras leisdavau, mokymasis lietuvių kalbos ir istorijos. Bet dabar aš esu laimingas, kad mane tėvai vertė tai daryti, nes aš didžiuojuosi savo kilme, turiu daug lietuvių draugų.

Aš irgi norėčiau plačiau papasakoti apie savo meilę krepšiniui. Mano senelis Kostas Labanauskas, buvęs Žalgirio komandos sporto daktaras, man pasakojo, kad krepšinis Lietuvoje yra kaip religija. Tikras lietuvis yra nuo gimimo krepšinio sirgalius. Jis man sakė, kad tarbiniais laikais tai buvo vienintelis kelias parodyti Sovietų Sąjungai, kad jie nepalauš lietuvių sielos. Kai Lietuvos komanda žaidė prieš rusų komandą, gatvės ištuštedavo, autobusai sustodavo, nes visi, kurie galėdavo, žiūrėjo rung-

tynes. Ir būdavo nepaprastas džiaugsmas ir pasididžiavimas, kai lietuviai laimėdavo, ir tai būdavo dažnai. Mano tėtė, kuris yra gimęs Kanadoje, buvo geras krepšininkas ir nuo mažens mokė mane žaisti krepšinį. Kai man buvo 10 metų aš važiauvau į Lietuvą, į Marčiulionio krepšinio mokyklą. Ten aš susipažinau su kitais berniukais iš Lietuvos ir tik tada supratau, ką krepšinis reiškia Lietuvai ir man. Tai pasididžiavimo simbolis! Gal todėl mes ir remiam lietuvių krepšininkus Kanadoje ir Amerikoje, gal todėl mes nemiegam naktimis žiūrėdami Europos krepšinio čempionatą, gal todėl mes, Kanados lietuviai, renkames Lietuvių Namuose ir kartu žiūrime rungtynes, šaukdami *Pirmyn!!!*

Kalbant apie Lietuvos ateitį, aš norėčiau, kad Lietuva išsaugotų savo kultūrą, nepamirštų savo praeities, nesuvakarėtų ir didžiuotųsi savo gilia istorija, kad iševijios lietuviai nebūtų pamiršti, nes jie daug prisidėjo prie Lietuvos puoselėjimo ir garsinimo pasaulyje. Žinoma, aš norėčiau, kad "Žalgiris" būtų pasaulio krepšinio čempionai. Aš pats tikrai žinau, kad mano vaikai irgi bus auginami lietuviškai!!!

Taip, man tik trylikai metų, taip, aš gimęs Kanadoje, bet mano širdyje yra lietuviška dvasia. Aš norėčiau pabaigti Jurgio Zauerveino žodžiais:

"Lietuviais esame mes gimę, Lietuvosiais turime ir būt, Tą garbę gavome užgimę, Jai ir neturim leist pražūt".

Round-the-clock cheque deposits.

Deposit Anywhere™ is now available at Parama.

Ask today how you can deposit cheques from your mobile device.

TAUPOMOJI SĄSKAITA

"TFSA" (Neapmokestinama taupomoji sąskaita)

Kasdieninių kintamųjų palūkanų	1.30%
1 metų	1.60%
2 metų	1.75%
3 metų	1.90%
4 metų	2.05%
5 metų	2.20%

KASDIENINIŲ PALŪKANŲ TAUPOMOJI SĄSKAITA **1.20%**

"PLANAS 24" Kasdieninių palūkanų čekių/taupomoji

Balansas: \$0 - \$4,999.99	0.000%
\$5,000.00 - \$9,999.99	0.025%
\$10,000.00 - \$24,999.99	0.100%
\$25,000.00 - \$59,999.99	0.150%
Virš \$60,000.00	0.250%

PLANAS 24

Aukštesni nuošimčiai ir nemokami čekių patarnavimai

JAV DOLERIŲ KASDIENINIŲ PALŪKANŲ **0.10%**

PASKOLŲ NUOŠIMČIAI

NEKILNOJAMO TURTO PASKOLOS

Atviras, kintamųjų palūkanų	3.15%
5 metų uždarytas, kintamųjų palūkanų	2.65%
1 metų pastovių palūkanų, atviras	2.95%
1 metų	2.80%
2 metų	2.85%
3 metų	2.95%
4 metų	3.05%
5 metų	3.15%

Komercinės kredito paskolos suteikiamos pagal pareikalavimą

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS PARAMA

Palankūs nuošimčiai. Malonus ir sąžiningas asmeninis patarnavimas. 2975 Bloor W | 416-207-9239 | Pirm-treč 9-3.30 | Ketv-penk 9-8 | Šešt 9-1 1573 Bloor W | 416-532-1149 | Pirm-treč 9-3.30 | Ketv 9-6 | Penk 9-3.30 | Šešt uždaryta

AKTYVAI per \$220,000,000

RIBOTAS KREDITAS SU NEKILNOJAMO TURTO UŽSTATU **3.35%** ir aukščiau

ASMENINĖS PASKOLOS **5.35%** ir aukščiau

ASMENINIS RIBOTAS KREDITAS **6.85%** ir aukščiau

Visi pateikti nuošimčiai gali būti keičiami be įspėjimo

PARAMA
www.parama.ca

Kur geriausia gyventi 2015-tais?

Pagal kasmet *Economist* žurnalo atliekamus tyrimus, atrenkami ir skelbiami 200 pasaulio pirmiausių miestai įvertinti pagal šiuos kriterijus: nusikalstamumo (crime) dažnį, pilietinius neramumus, sveikatos priežiūros kokybę, klimata, korupcijos vaidmenį,

cenzūrą, kultūrą, švietimą bei infrastruktūros kokybę. Pateikiami šių metų 10 pirmiausių, t.y., gyventojams saugiausių ir apskritai tobuliausių pasaulio miestų ir jiems pagal šiuos kriterijus skirti įvertinimai iš 100%. Į šį dešimtuką priskirti ir trys Kanados miestai.

The Economist panašiu būdu padarė po atskirą atranką geriausių miestų kiekviename žemyne. Skaitytojai, kurie mėgsta pasinaudoti savo kompiuteriu tokiais paieškais, galėtų gan lengvai surasti ir šiuos papildomus priedus. Pragyvenimo išlaidos šiuose miestuose nebuvo įtrauktos į šią analizę.

Irena Ross

1. Melbourne, Australija	- 97.5%
2. Vienna, Austrija	- 97.4%
3. Vancouver, Kanada	- 97.3%
4. Toronto, Kanada	- 97.2%
5. Calgary, Kanada	- 96.6%
6. Adelaide, Australija	- 96.6%
7. Sydney, Australija	- 96.1%
8. Perth, Australija	- 95.9%
9. Auckland, N. Zelandija	- 95.7%
10. Helsinkis, Suomija; Zurich, Šveicarija po	- 95.6%

Turner & Porter

LAI DOTUVIŲ NAMAI

TORONTE
ETOBICOKE
ir
MISSISSAUGOJE

Waterside 9th Line DENTAL DENTAL

Dr. Gintarė Sungailienė

(905) 271 7171

1252 Hurontario St.

Mississauga, L5G 3H3

www.watersidedental.ca

(905) 785 3900

3945 Doug Leavens Blvd.

Mississauga, L5N 0A5

www.9thlinedental.ca

Dr. Sky Našlėnas
Certified Orthodontist
Associate Staff at the Hospital
for Sick Children

royal york
ORTHODONTICS

smile more.

BRACES FOR CHILDREN
AND ADULTS

ELITE Invisalign Providers

SW corner of Bloor and Royal York Rd.

www.RoyalYorkOrtho.com

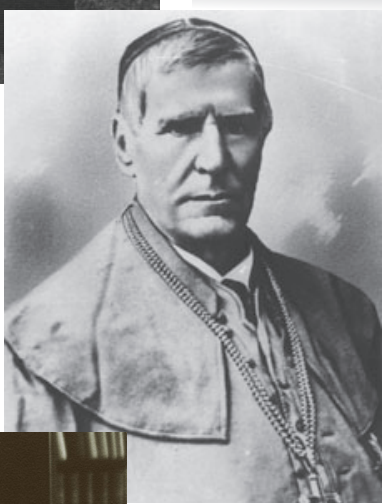
tel. 416 207-0885

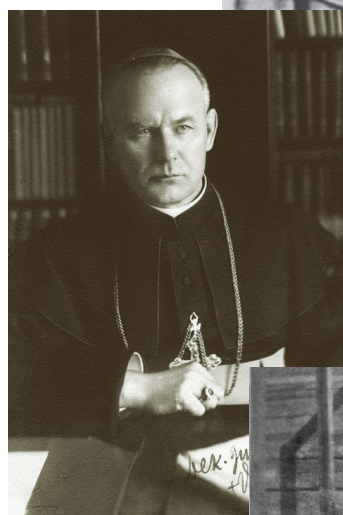

Kunigas Antanas Mackevičius – 1863 metų sukilimo dvasinis vadas

Kunigas Antanas Ylius

Vyskupas Motiejus Valančius

Vyskupas Kazimieras Paltarokas

Kunigas Justinas Lelešius-Grafas

Kunigai – Lietuvos laisvės kovotojai

Atkelta iš 2-o psl.

Jis nebuvo bailus, nes laimino “Aušros Vartų kolegijos” veiklą ir į pasiutimą varė KGB pirmininko pavaduotoją sadistą L. Martavičių, ant vieno iš agentų pranešimo užrašiusį: “na, iš tiesų, senas, aklas sukriodėlis, nenorintis nieko matyti, nei girdėti, vis dar tikisi kažkokių permainų. Paltaroką reikia sustrintai sekti. Visos kalbos, kad jis pasikeitė, nieko nevertos”. (Vidas Spengla. Ten pat). Bolševikiniam kraugeriu reikėjo kraujo, nors Lietuvoje jis liejosi upeliais.

Greta okupacinio režimo nužudytų, nukankintų, represuotų kunigų ir vyskupų Vincento Borisevičiaus, Mečislovo Reinio, Prano Ramanausko, Teofilio Matulionio, Prano Gustaičio ir kitų, sąmoningai pasirinkusių kankinystės kelią, radosi ir kita grupė kunigų, kurie rinkosi kovos už Lietuvos laisvę kelią. Marijampolėje, Skardupių parapijos klebonas Antanas Ylius, įkūrė didžiausią Lietuvoje ginkluoto pasipriešinimo partizanų Tauro apygardą, kurioje kovojo per 6,000 Lietuvos partizanų (O. Voverienė *Bažnyčia ir pasipriešinimas okupacijai* // Lietuvos aidas. – 2000 m. liepos 21 d., p. 8; Aldona Vilutienė, Justinas Sajauskas. *Ištark mano vardą. Tauro apygardos partizanų vadynas*. – V., 1999).

Toje pačioje Tauro apygardoje partizanų kapelionu tapo Justinas Lelešius-Grafas, palikęs Istorijai “Dienoraštį”. Jame partizanų kapelionas be kita ko rašė: “Partizanai savo tikėjimą išlaikė reikiamoje aukštumoje. Net pats pamaldumas tarp jų yra gyvesnis, negu kad buvęs civiliniame gyvenime. Priežastis yra ta, kad mirties pavojus tyko kiekvienoje vietoje, kiekvieną valandą. Šio fakto akivaizdoje partizanai eina į klebonijas ir ieško kunigų atlikti išpažintį, priimti sakramentą. Toks jų lankymasis klebonijose pakenkia kunigams. Dažnai juos kaltina, tar-do, kad su partizanis turi ryšį. Ge-

riau pasiaukoti vienam, dviem, negu daugelis būtų pastatyti į pavojų” (Justino Lelešiaus-Grafo ir Liongino Baliukevičiaus-Dzūko dienoraščiai. – K., 1994). Justinas Lelešius-Grafas žuvo 1947 m. rugsėjo 24 d. kartu su savo bendražygiais. Jis okupantams buvo pavojingas ir po mirties – jie Jo bijojo. Todėl NKGB organizavo prieš jį, lygiai taip pat, kaip ir prieš kun. Antaną Ylių, niekšingiausių šmeižtų kampaniją, kad šventas kunigo kovotojo atminimas būtų supurvintas. Mons. Alfonsui Svarinskui, jau atgavus Lietuvos nepriklausomybę, teko daugelį metų bylinėtis, kol visi juodžiausi šmeižtai teismo buvo paneigti, atkurti kunigo. Lietuvos laisvės kovotojo garbė ir orumas bei šviesus jo atminimas (O. Voverienė. *Fakelas, uždegdavęs kovotojus tėvynės meilės pareiga. Apie Lietuvos partizanų kapelioną Justiną Lelešių-Grafą* // Lietuvos aidas. – 2003 m. rugs. 2 d., p. 6; O. Voverienė. *Kovoje už idealiasis vertybes* // Lietuvos aidas. – 2005, saus. 24, p. 8).

Ukmergiškis Juozas Stankūnas, baigęs Kauno kunigų seminariją ir Vytauto Didžiojo universiteto teologijos filosofijos fakultetą 1933 metais, buvo iššventintas kunigu. Dirbo Kauno Karmelitų šventovės vikaru ir 5-osios gimnazijos kapelionu; prasidėjęs antrajai rusų okupacijai 1944 m. rudenį buvo paskirtas Kauno kunigų seminarijos prokuratoriumi bei arkivyskupijos kurijos notaru; nuo 1945 m. buvo Priskikėlio šventovės administratoriumi. Kaip tik tada MGB žvilgsnis ir nukrypo į jį, kaip aukštą Lietuvos dvasininką. Iš pradžių kaip ir visus kunigus MGB stengėsi jį užverbuoti. Jam atsisakius, užvedė jam sekimo bylą ir jį sekti pavedė jo artimam pažįstamui, kuriam jau buvo duotas MGB slapyvardis Pučini. Išdavikas laikas nuo laiko informuodavo saugumą apie kiekvieną J. Stankūno žingsnį. Matydamas, kad jam nepasiseks išvengti MGB klastos, Juozas Stankūnas pasitraukė

į pogrindį, įsijungė į Lietuvos partizanų “Birutės” rinktinę, aktyviai veikusią Kaune. Išsilavinęs, aukštos kvalifikacijos dvasininkas, filosofas buvo išrinktas į bendro demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio veiklą, 1946 m. birželio 6 d. tapo jo prezidiumo nariu. Suimtas “Tauro” apygardos partizanas Jakštavičius 1947 m. rugsėjo mėnesį išdavė “Birutės” apygardos štabą, kuris buvo įsikūręs miške už 10 km nuo Veiverių, ir NKVD kariuomenė, apsupusi štabo bunkerį, išžudė 6 jame buvusius partizanus, tarp jų ir partizanų kapelioną Justiną Lelešių-Grafą. Bunkeryje buvo rasta rašomąja mašinėle atspausdinto 13 lapų “Lietuvos respublikos katalikų laiško Šventajam Tėvui Pijui XII Vatikane” kopija. Pats laiškas popiežių pasiekė, per “geležinę uždangą” į Vakarų prasiskverbusių Juozą Lukšą-Skrajųnį ir Kazimierą Pypį-Mažytį.

Užverbuotas kunigas Vitulis per pažįstamus kunigus sužinojęs kur slapstosi Juozas Stankūnas jį išdavė ir 1947 m. spalio 2 d. kunigas kartu su savo bendražygiais Broniumi Radzevičiumi ir jo seserimi Radzevičiūte buvo areštuoti. Suėmus keletą BDPS prezidiumo narių, tarp jų ir Vincą Selioką bei Eduardą Akelį, prasidėjo areštų grandinė. Buvo suimti 37 kauniečiai. Veikla BDPS apkaltinti 24, tarp jų ir kun. Juozas Stankūnas. Tardymų metu išaiškėjo, kad kaip tik jis, Juozas Stankūnas, buvo laiško popiežiui autorius ir vyriausiasis Lietuvos partizanų kapelionas, kuris rašė nuo BDPS prezidiumo dekretus visiems partizanų kapelionams, ragindamas juos suaktyvinti propagandinį darbą prieš sovietinį režimą. 1948 m. gegužės 31 d. MGB mjr. Kaplan pasiūlymu, Juozas Stankūnas buvo įvardintas, kaip “ypatingai pavojingas nusikaltėlis” ir nuteistas 25 metams griežtojo režimo lagerių. Tolesnis kunigo likimas man nežinomas. (Vidas Spengla. Ten pat).

Bus daugiau

GYVENIMAS, SKIRTAS TIKĖJIMUI IR AMAZONIJOS KULTŪRAI

Salezietis misionierius a.a. kun. Kazimieras Bėkšta mirė Amazonės valstijos sostinėje Manause (Brazilija) liepos 21 d., sulaukęs 92 m. amžiaus. Daugiau nei 60 m. tyrinėjo Amazonės upės aukštupio čiabuvių kalbas, kultūrą, mitus, gyvenimo būdą, metų metus gyvendamas džunglėse. Dalį metų dėstė indėnų kalbas ir kultūrinę antropologiją *Centro de Estudos do Comportamento Humano*, Manause. Parengė gramatikas, skaitinių knygeles, pritaikė abėcėlę kelioms kalboms, kūrė tukanų, janonamų kalbų žodynus, nespėjo baigti Amazonijos bendrinės kalbos žodyno, rinko senolių pasakojimus, papročius, tradicijas, iš kurių dabartiniai palikuonys mokosi savo kultūrinio ir religinio paveldo. Vertė ankstesnes studijas apie indėnų kultūras ir kalbas. Buvo vienas CIMI

(*Censelho Indigenista Missionario*) pradininkų – Brazilijos vyskupų ir misionierių veiklos skatinti čiabuvių tautų bei genčių bendravimą ir savisąmonę. Kun. Bėkšta vadinamas žymiausiu Amazonijos kultūriniu antropologu.

Kun. Bėkšta gimė Klaipėdoje 1923 m., baigė Vytauto Didžiojo gimnaziją Vilniuje, dalyvavo Juliaus Siniaus vadovaujama chore. Po karo Kiel lietuvių stovykloje vadovavo skautams, priklausė akademikams skautams. Jis 1950-iais atvyko į Braziliją, studijavo saleziečių vienuolijoje, kunigu iššventintas 1956. Tais laikais už savo uolumą ir pagarbą indėnų kultūrai bei jų teisėms vyskupo buvo iš vyskupijos išprašytas. Jo surinktas archyvas, užrašai, garsiniai įrašai, nuotraukos yra neišsemiamas lobis įvairių mokslų tyrėjams. Kazys Bėkšta buvo

pirmas baltasis žmogus, kuriam čiabuviai pasakojo savo brangiausius mitus kaip tėvas juos pasakoja sūnui. Pasakojimai surinkti į 500 psl. Amazonijos valstijos išleistą tomą. Šį rudėnį Lietuvoje pasirodys knygos *Lietuvių misijos Amazonijoje III* papildyta laida, su pasakojimais apie kun. K. Bėkštą, pokalbius su misionierium, atsiliepiamus apie jo mokslinį darbą, apie misijinę dvasią ir pačią asmenybę.

Bernardinų inf

SMITH MONUMENT CO. LTD
(nuo 1919 metų)
▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
▲ Puošiamo lietuviškais ornamentais pagal klientų pageidavimus.
▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.
Skambinti tel. (416) 769-0674
Adresas: 349 Weston Road (tarp Eglinton ir St. Clair) Toronto, Ontario M6N 3P7

MARGUTIS Parcels
48 Hamptonbrook Dr., Toronto, ON, M9P 1A1
PARCELS TO LITHUANIA
For free pick up in your area call VIKTOR at
Tel: (416) 233-4601
For pick up in Wasaga call PETRAS at
Tel (905)-383-1650
OR EMAIL TO: pyranka.inc@gmail.com

Karalystės žlugimo pradžia paminėjo ugnies salvėmis

Pradžia nr. 33-34

Vidmantas VALIUŠAITIS

Tačiau pačios didžiosios nelaimės dar buvo prieš akis. Stokodama išteklių alinantiems kariams, ATR bajorija vis labiau slėgė valstietiją. Norėjo, kad jie ne tik žemę dirbtų, pajamų duotų, bet iš dalies už bajorus ir į karą eitų. O valstiečiai, negandų meto prispausti, patys buvo priversti praktiškai prie bado ribos. Ėmė kilti vidiniai neramumai. Sukilusius Bogdano Chmelnickio vadovaujamus ukrainiečių kazokus jau teko slopinti ginklo jėga. Padedant Krymo totoriams, 1648 m. jie sumušė ATR kariuomenę prie Geltonųjų vandenų, paprašė Rusijos caro globos ir 1654 m. jam prisiekė.

TVANAS

Slopinant ukrainiečių sukilimą, 1654 m. prasidėjęs karas Lietuvai buvo pražūtingas. Po pralaimėjimų mūšiuose Lietuvos bajoriškoji vyriausybė su kariuomene pakriko ir suskilo į tris priešingas stovyklas: Jonušas Radvila bandė gelbėtis dėdamasis su švedais, Povilas Sapiega liko ištikimas karaliui, kuris pats apleido savo karalystę, o įtakingas bajoras Vincentas Orda stojo už pasidavimą Rusijos carui.

Prasidėjo milžiniškas Rusijos ir Švedijos kariuomenių antplūdis į Karūną ir Didžiąją kunigaikštystę. ATR karalius Jonas Kazimieras, Vladislavo Vazos brolis, panikos apimtas, pabėgo į Austrijos Sileziją. Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė buvo palikta savo pačios likimui. Nei iš karaliaus, nei iš lenkų jokios paramos gauti ji nebegalėjo. Lenkijos kariuomenė 1655 m. liepos 25 d. prie Uiscio pasidavė švedams be kovos, o Didžiosios Lenkijos šlėktos prisiekė ištikimybę Švedijos karaliui. Rudenį švedai užėmė Varšuvą ir Krokuvą, jiems pasidavė beveik visos vaivadijos.

Tuo metu Maskvos caro daliniai 1655 m. rugpjūčio 8 d. įžengė į Vilnių. Pirmąsyk valstybės istorijoje priešas užėmė Lietuvos sostinę. Nuo kryžiuočių laikų ji nebuvo net pulta. Pakrikusi Didžioji kunigaikštystė neturėjo jėgų rusų sulaikyti. Didysis etmonas Jonušas Radvila su 5000 žmonių kariuomene paliko Vilnių ir pasitraukė į Kėdainius; jis tik spėjo išsivežti Vilniaus išdą ir sudeginti tiltą per Nerį. Rusai užėmė Vilnių be kovos.

“Miestas buvo turtingas ir gražus, – rašoma A. Šapokos redaguotoje “Lietuvos istorijoje”. – Nieko to nematę savo tėvynėje, rusai ėmė baisiausiai jį plėsti ir naikinti; visos brangenybės buvo gabenamos į Maskvą. Ten buvo išvežti net

ponų rūmų baldai. Be to, miestą baisiausiai naikino pakrikę kareiviai: buvo išplėsti net šventovių ir vienuolynų rūšiai, išmėtyti juose esantys kaulai ir išnešiotos grabuose rastos brangenybės. Šitų plėšimų metu mieste kilo gaisras, kuris truko net 17 dienų ir sunaikino viską, kas dar buvo likę neišplėšta. Po karo Vilniaus nebegalima buvo nė pažinti. (Šito rusų antplūdžio metu kažkur buvo paslėptas ir iki šiol neatrandamas Vytauto grabas.)”

Tuo metu šiaurinę Lietuvos dalį su Užnemune iki Nevėžio ir Nemuno linijos, taip pat didžiąją Lenkijos dalį jau buvo užėmusi Švedijos kariuomenė. Visa Lietuva buvo svetimų valstybių okupuota. Caro kariuomenei su kazokų pulkais artinantis prie Vilniaus, LDK didysis etmonas Jonušas Radvila jau matė padėties beviltiškumą. 1655 m. rugpjūčio 6 d. laiške lenkų vaivada rašė: “Verkdami dėl netenkamos laisvės, iš dviejų blogumų turime pasirinkti mažesnįjį. Kadangi savų paprastų gelbėjimosi priemonių nepakanka, saugodamiesi Maskvos tironijos, kaip iš visų blogių paties blogiausio, sekdami Vilniaus vyskupo patarimą, parašėme laišką, prašydami švedų paramos”.

Jonušas Radvila, drauge su savo pusbroliu Boguslavu Radvila ir Vilniaus vyskupu Jurgiu Tiškevičium, kreipėsi į Švedijos kariuomenės vadą grafą Magnusą Gabrielių de la Gardi, siūlydami sąjungą prieš rusus ir prašydami paramos. De la Gardi sutiko. Tačiau, rusams užėmus Vilnių, Lietuvos ponai pakriko. Dauguma pabėgo į Prūsus. Net Boguslavas Radvila spruko iš pradžių į Palenkę, o iš ten – į Prūsus. M. G. de la Gardi su Švedijos kariuomene įžengė į Kėdainius. Tartis su švedais teko beveik vienam Jonuši Radvilai. Kėdainiuose buvo sukviesta šiapus Nevėžio ir Nemuno likusi bajorija. Buvo parengtas sąjungos su Švedija aktas. Tuo aktu nutraukta unija su Lenkija ir užmezgami tokie pat ryšiai su Švedija. Jonas Kazimieras Vaza, nesuteikęs Lietuvai jokios paramos ir pats pabėgęs, tuo aktu pašalinamas iš sosto ir Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu skelbiamas Švedijos karalius Karolis X Gustavas.

Švedai už tai turėjo padėti atsiimti Maskvos caro užkariautas žemes. 1655 m. spalio 20 d. sutartį Švedijos karaliaus vardu pasirašė jo vietininkas grafas M. G. de la Gardi ir Lietuvos didikai, vadovaujami LDK didžiojo etmono Jonušo Radvilos. Tarp jų – Žemaičių vyskupas Petras Parčiauskas, Vilniaus vyskupo įgaliotinis kanauninkas Jurgis Belozaras, lauko etmonas Vincentas Gonshevskis ir dar per 1000 bajorijos.

Simboliškas to akto pasirašymo metu atsitikęs įvykis. Pasirašyti unijos signatarai susirinko Radvilų Kėdainių rūmuose. Iškilminga ceremonija vyko antrame aukšte. Dėl gausybės susirinkusiųjų, senos antro aukšto lubos neišlaikė ir įlūžo, žmonės nupuolė žemyn. Niekas nežuvo, kai kas lengvai susižeidė. Tačiau tai buvo palaikyta blogu ženklų. Viskas iš tiesų blogai ir baigėsi.

Bus daugiau

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• Česlovas Senkevičius *DEVYNI AMATAI*, satyriniai eilavimai, 108 psl. ir viršeliai; išleido Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija “Žiburiai”, spaudai paruošė Ramūnė Sakalaitė-Jonaitienė; viršeliai ir iliustracijos Jim Graves, spausdino *Printing Net* (Jurgis Kuliešius), tiražas 300 egz. Toronto 2015. Kaina nepažymėta.

• *PASAULIO LIETUVIS*, leidinys PLB gyvenimui ir minčiai, birželis-liepa (2015), 96 psl. ir viršeliai; redaguoja Deimantė Dokšaitė; spausdino AB “Spauda”; redakcijos adresas – Gedimino pr. 53/212, Vilnius, leidėjas PLB, iš dalies remia Lietuvos Užsienio reikalų ministerija; prenumerata Kanadoje – \$63 (USD). Turinyje – straipsniai ir spalvotomis nuotraukomis pristatomos įvairių kraštų lietuvių bendruomenės, kiti veiklos daliniai, PLB konstitucija, aktuali informacija.

• *ŠIAURIETIŠKI ATSIŪS-*

RIMAI, Pasvalio krašto istorijos ir kultūros žurnalas, 2015-1/38, 96 psl. ir viršeliai; leidžia “Šiaurietiški atsivėrimai” visuomeninė redakcija, remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, Pasvalio rajono savivaldybė, Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka, Pasvalio krašto muziejus; redaguoja Agnė Grinevičiūtė; spausdina UAB “Panevėžio spaustuvė”, Beržų g. 52, LT 36147; tiražas 600 egz. Leidinyje – minimi mirusieji, sukaktys, jubiliejai, įžymūs asmenys, kultūros paveldas, krašto dokumentai, pasvaliečiai svetur, kraštiečių knygų apžvalga, santarauka anglų kalba. Vido Dulkės geros kokybės nuotraukos papildoma straipsnių turinį. Spalvotos reprodukcijos leidinį puošia.

• *LIETUVIŲ GODOS*, laikraštis Gudijos lietuviams, nr. 6 (261), redaguoja Marija Šaknienė, leidžia “Gervėčių klubas” nuo 1993 m., tiražas 1000 egz. Šiame numeryje Angelė Valienė rašo

FOUR SEASONS REALTY LIMITED Brokerage,
67 First Street Collingwood, Ontario L9Y 1A2

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamus, tikius, žemes Wasagos, Staynerio Thornbury, The Blue Mountains ir Collingwood apylinkėse kreipkitės į

Angelę Šalvaitę, B.A., Broker
pirkimo ir pardavimo atstovė.
Ji mielai jums patarnaus.
705-446-6428
705-445-8500 ext 251
Elektroninis paštas:
angiesalvaitis@icloud.com

apie abiturientų išleistuves, Nijolė Andrukaitienė – apie “Poezijos pavasario” šventę Pelesoje, skaitome apie Gudijos kultūros dienas Lietuvoje (LG inf.). Nuotraukos skoningai papildoma informaciją, atspindinčią lietuvių gyvenimą ir veiklą Gudijoje.

Air Conditioning & Heating

Oro vėsinimo ir šildymo sistemų
PATIKRINIMAS • IŠVALYMAS • PAKEITIMAS

Skambinti **R. Jareckui**
Tel. **416-825-3328**

PACE LAW FIRM ADVOKATAS
THE LEGAL EXPERTS

Algis S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.

- leškiniai dėl žalos, atsirandančios ryšium su kūno sužalojimu
- Imigracija į Kanadą
- Testamentai ir įgaliojimai
- Palikimų administravimas
- Nekilnojamo turto sandoriai
- Konsultacijos Lietuvos respublikos įstatymų kalusimais

NAUJAS 300 The East Mall, 5th Floor, Toronto, ON M9B 6B7
ADRESAS Tel. **416 236-3060** • Fax **416 236-1809**

Tinklapis www.pacelawfirm.com El. paštas alpace@pacelawfirm.com

Kanados Lietuvių Lithuanian Canadian Fondas Foundation
1 Resurrection Rd. Toronto ON M9A 5G1 Tel: 416-239-9889
klfondas@on.aibn.com

Jūsų aukos Kanados Lietuvių Fondui užtikrins nuolatinę paramą lietuviškai veiklai bei lietuvių išlaidoms Kanadoje.

Šiais metais Fondas paskyrė
KRETINGOS ir ROMUVOS STOVYKLOMS
iš viso

\$24,000.

Įnašams išrašome pakvitavimus pajamų mokesčių sumažinimui

ROYAL LEPAGE

Namą ar butą perkant, parduodant Jums sąžiningai patarnaus ir patars

DAIVA DALINDA
B.A. broker

Įstaigos – 416-236-1871
Namų – 416-763-7297

Tinklapis: www.dalindateam.com

NEMOKAMAS ĮKAINAVIMAS. PO 30 METŲ PATIRTIES, PADĖKOJANT LIETUVIAMS, SPECIALI NUOLAIDA

affiliated

TEIRAUKĪTĖS PAS MUS!

RIČARDAS ir RIMA DREŠERIAI
Affiliated Insurance Management Inc.

- ▶ visos draudimo paslaugos – namų, automobilio, komercinės, gyvybės
- ▶ konkurencinės kainos – pritaikysime planą Jūsų reikmėms
- ▶ dėmesingas patarnavimas, lietuviškai arba angliškai

905-845-4201 • 1-888-384-4444

www.affiliatedinsurance.ca • ricketd@affiliatedinsurance.ca
344 Lakeshore Road E., P.O. Box 325, Oakville, ON L6J 5A2

ANAPILIO parapijos žinios

• Rugsėjo 4 yra pirmasis mėnesio penktadienis. Tą dieną po 8.30 v.r. Mišių – Šventoji valanda prie išstatyto Švenčiausiojo.

• Parapijos choras po vasaros pertraukos pradės savo repeticijas bei giedojimą šventovėje rugsėjo 13, sekmadienį. Kviečiame choristus tą rytą susirinkti repeticijai 9 valandą. Laukiame ir naujų choristų.

• Šiais metais mūsų parapijos šventė, Lietuvos kankinių atlydai, bus rugsėjo 27. Ta proga bus minimos a.a. kun. Petro Ažubalio 35 metų mirties ir a.a. muz. Jono Govėdo 10 metų mirties sukaktys. Šventės iškilmingos Mišios bus 3 val. po pietų. Po pamaldų 4.30 v.p.p. Anapilio salėje bus šventės vaisės, kurių metu programoje bus meninė inscenizacija su muzika “Gyvenimo medis”, režisuojama Daivos Botyrienės. Pakvietimai į vaises bus platinami jau ateinančių sekmadienį parapijos salėje.

• Šv. Jono lietuvių kapinės toliau tęsia kapinių mašinų vaju, kuriuo norima sutelkti lėšų reikiamos įrangos atnaujinimui bei įsigijimui. Aukos prašome siųsti šiuo adresu: St. John's Lithuanian Cemetery, 2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario, L5C 1T3.

• Parapijos tarybos nutarimu, pradėdant rugsėjo 13, sekmadienį, Anapilyje bus įvedamos antros sekmadieninės Mišios anglų kalba aptarnavimui mišrių šeimų. Šių Mišių laikas bus 8.45 v.r. Lietuviškos Mišios pasiliks 10 v.r. Prašome parapijiečius šia žinia su pažįstamomis mišriomis šeimomis pasidalinti.

• Mišios sekmadienį, rugsėjo 6, 10 v.r. už Ivanuskų šeimą.

• Mišios Vasagoj sekmadienį, rugsėjo 6, 10 v.r. už a.a. Vandą Ulbinienę (1 metinės).

• Mišios Delhi šeštadienį, rugsėjo 5, 3 v.p.p. už a.a. Aldoną Aleliūniene.

Toronto lietuvių jaunimo ansamblis “Gintaras”, po šiltų ir gražių atostogų, kviečia vaikų ir jaunių grupių šokėjus pirmon repeticijon, kuri įvyks rugsėjo 17, ketvirtadienį, 6.30 v.v. Anapilyje. Visus vaikučius, kurie nori šokti ir jau yra 2 klasė, maloniai kviečiame prisijungti. Visų šokėjų registracija vyks pirmosios repeticijos metu. Registracijos lapus galite išsispausdinti tinklalapyje: www.gintaratoronto.ca. Prašome į pirmą repeticiją atsinešti išaugtus tautinius drabužius ir šokimo batelius, nes turėsite progą apsikeisti su draugais ar parduoti. Studentų pirmoji repeticija bus rugsėjo 13, sekmadienį, 6 v.v. Anapilyje. Pirmose repeticijose prašome dalyvauti visų šokėjų tėvelius. Bus tariamasi apie 2016 metų išeivijos šokių šventę Baltimorėje. **Inf.**

KELIONIŲ DRAUDIMĄ parūpinu keliaujantiems į užsienį ir atvykstantiems į Kanadą. Skambinti Mariui Rusinui tel. 416 588-2808 x 26 dienos metu.

TORONTO

PRISIKĖLIMO parapijos žinios

• Spalio 4 d. – parapijos metinis susirinkimas; spalio 17 d. – “Volungės” 40-metis; spalio 23-24 d.d. – vartotų drabužių ir daiktų išpardavimas; lapkričio 1 d. – kapinių lankymas; lapkričio 7 d. – parapijos vakarienė; gruodžio 6 d. – skautų Kūčios; gruodžio 11 d. – stovyklos “Kretinga” adventinis susikaupimas; gruodžio 13 d. – kalėdinis koncertas.

• Sveikiname jaunavedžius Aleksandrą Smailys ir Christopher Lane; Stephanie Phillips ir Timothy Shortill, kurie priėmė santuokos sakramentą mūsų šventovėje rugpjūčio 28 d. Džiaugiamės ir linkime Dievo palaimos jų bendram gyvenimui.

• Mišios sekmadienį, rugsėjo 6: 8 v.r. už a.a. Vytautą ir Vytautą Švermickus; 9 v.r. už a.a. Janiną Vitkūnas; 11 v.r. už gyvus ir mirusius parapijiečius; už a.a. Algirdą Štuopį; už a.a. Anthony Pichler; už a.a. Henriką Matušaitį; už a.a. Klarą Stankus (1 m.); už Martickų šeimos mirusius; specialia intencija; specialia intencija; už a.a. Anicetą ir Eleną Prialgauskus.

AUKOS

• Šv. Jono lietuvių kapinių mašinų vajui aukojo: \$200 – G. ir R. Miglinų šeima, \$50 – R. Dumčius.

• A.a. Bronės Beresnevičienės atminimui Birutė Tamošiūnienė *Tėviškės žiburiams* aukojo \$50.

DĖMESIO SKAITYTOJAMS!

Ateinantį pirmadienį, rugsėjo 7, švenčiama Darbo diena. Tėviškės žiburiai todėl bus spausdinami antradienį, rugsėjo 8 ir išsiunčiami prenumeratoriams trečiadienį, rugsėjo 9.

Spausdintas laikraštis – dar ne viskas! Žengiamo kartu ir elektroniniais takais...

Tėviškės žiburių tinklalapis www.tevzib.com laukia Jūsų apsilankymo!

Ten rasite informacijos apie lietuvius pasaulyje, jaunimą, vietinę veiklą, prenumeratas, skelbimus ir daug daugiau. Turinys keičiasi kas savaitę, o ir galite pasiskaityti nesenančių žinių įvairiomis temomis.

Pasižiūrėkite ir į mūsų Facebook puslapį, ten irgi yra įdomu pasidairyti. Prisirašykite prie “mėgėjų”!

NORI SUSIPAŽINTI

Australijos lietuvių, 50 m. amžiaus, norėtų susirasti draugų Kanadoje. El. paštas dalya.m@hotmail.com

PROFESIONALUS DAN-TŲ VALYMAS Jūsų namuose. Priimamas draudimas <http://www.athomesmile.com/> 416-388-8723 Inga

IŠGANYTOJO parapijos žinios

• Šį sekmadienį pamaldų nebus. Kitos pamaldos vyks sekmadienį, rugsėjo 13, 11.15 v. r.

• Parapijos tarybos posėdis vyks antradienį, rugsėjo 22, 7.30 v. v. šventovės patalpose.

• Moterų draugijos susirinkimas vyks sekmadienį, rugsėjo 27, po pamaldų šventovės patalpose.

• Padėkos šventės pietūs vyks sekmadienį, spalio 18, po pamaldų “Vilnius Manor” patalpose.

Maironio mokyklos žinios

• Tėveliai! Mūsų pamokos prasidės šeštadienį, rugsėjo 19, “Our Lady of Peace” katalikų mokyklos patalpose. Adresas: 70 Mattice Ave., Etobicoke.

• Ved. Lidija Puteris – tel. 416 797-4036, el.paštas – lidija.puteris@gmail.com.

Bus galima registruotis pirmą pamokų dieną, jei dar to nedarėte.

Živilė

• **Lituanistinių kursų** lankytojų dėmesiui! Kviečiu visus lituanistinių kursų lankytojus registruotis telefonu arba atvykti į mokyklą rugsėjo 19 d., 9 v.r. Pamokos prasidės rugsėjo 24 d. 9 v.r. “Our Lady of Peace” katalikų mokyklos patalpose. Lituanistinių kursų vedėja Brigita Ručinskienė, tel. 416 536-8084, el.paštas: rucinskiene@yahoo.ca.

KLMA žinios

• Rugsėjo 8-20 dienomis Anapilyje esančiame muziejuje-archyve vyks muz. Vytauto Kernagio paroda, kuri jau yra apkeliavusi Lietuvą ir pas mus pradeda savo kelionę Š. Amerikoje. Parodoje bus ir medžiagos apie V. Kernagio pasirodymus Kanadoje. Parodos lankymo valandos: antradieniais ir trečiadieniais – nuo 10 v.r. iki 4 v.p.p., ketvirtadieniais – nuo 4 v.p.p. iki 9 v.v. ir sekmadieniais – nuo 11 v.r. iki 4 v.p.p. Paroda yra paruošta V. Kernagio fondo Lietuvoje. Kanadoje finansinę paramą parodai teikia Kanados lietuvių fondas, o parodą ruošia Kanados lietuvių muziejus-archyvas. Bus proga išgirsti Vytauto Kernagio muzikos, kurią gros “Vilties” ansamblis rugsėjo 13 d., 2.30 v.p.p. Laukiame visų.

TŽ nr. 31-32, 10 psl. Padėkoje a.a. Kazimierui Žukauskui mirus išspausdinta “nuoširdžiai dėkoju Anei Murauskienei”. Turi būti Murauskaitei. Už klaidą atsiprašome.

MUZIKA VISIEMS!

Rugsėjo 20, sekmadienį, 4 v. p.p. Toronto Priskėlimo parapijos salėje (1 Resurrection Rd, Toronto) instrumentinės muzikos atlikėjai **Zephyr Trio** kviečia į klasikinės muzikos popietę “Muzika visiems”. Kompozitorių Faure, Arensky, Piazzola kūrinius atliks Terry Holovach (smuikas), Edward Hayes (violončelė), Ilona Damašūtė-Beres (fortepijonas). Bilieto kaina - \$20/\$5 (12 m. ir jaunesniems). Dėl bilietų skambinti tel. 416 766 9959.

MONTREAL

Aušros Vartų parapija

Parapijos choras grįš į naują giedojimo sezoną sekmadienį, rugsėjo 13 (sekmadienis po Darbo dienos, kuri šiais metais bus pirmadienį, rugsėjo 7).

Baltiečių menininkų grupė kviečia visus į metinę meno ir fotografijos parodą rugsėjo 18-24 d.d. “Viva Vida Art Gallery”, Pointe Claire, Que. Dalyvaus nemažai mūsų lietuvių menininkų ir fotografų. Žr. skelbimų lentelę parapijos salėje.

Šv. Kazimiero parapija

Šv. Kazimiero parapijos komitetas nuoširdžiai dėkoja visiems, kurie šią vasarą aukojo parapijai. Ši finansinė parama labai padeda parapijai, ypač vasarą atostogų metu, kada mažiau parapijiečių atsilanko šventovėje. **JA**

Aukso kasyklos Malartic, QC

Pradedant 1948-aisiais, šis 1937-ais įkurtas miestelis darbo jėgos apgyvendinimui tuo metu veikiančioms keturioms požemio aukso kasykloms, kartu priglaudė apie 150 lietuvių, tuometinių pokaario imigrantų, atplaukusių į Kanadą iš Vokietijos pabėgėlių stovyklos. Šiose kasyklose buvo įdarbinti naujų ateivių vyrai – šeimų tėvai ar viengungiai. Darbo sutarčiai pasibaigus, per kitą dešimtmetį dauguma šių lietuvių persikėlė į didmiesčius. Liko vos saujelė vyresnio amžiaus tautiečių, o vietinėse kapinėse palaidoti du. Laikui bėgant, auksui išsekus, požemio kasykloms priverstinai užsidarius, gyventojų skaičius sumažėjo perpus nuo 7,000 iki 3,500. Tačiau modernių tyrimų rezultatai įrodė, kad aukso tebėra apščiai žemės paviršiaus sluoksniuose, įskaitant ir

daugybę apgyventų šio miestelio kvartalų. Po įvairių derybų su tų kvartalų gyventojais ir juos iš ten iškėlus, su laiku nebeliko jokios žymės ten buvusių gatvių ar pastatų. Nuo 2008-tų metų ta miestelio dalis paversta didžiule atviro paviršiaus aukso kasykla, priklausančia Osisko firmai, anot kurios spaudoje paskelbtu apskaičiavimu ši auksu turtinga teritorija drauge su įranga jo išsijavimo iš žemės/smelio darbams verta daugiau kaip 4 milijonus dolerių. Nuotraukoje, darytoje š.m. birželio mėn., atvaizduotas dabartinis Malartic miestas su aiškiai matomu dideliu paviršiaus plotu – atvira kasykla. **I. Ross**

(P.S. - Nuotrauka gauta iš Malartic tebegyvenančio prancūzų kilmės pažįstamo. Mūsų šeima ten atsirado 1949-ais).

ADAMONIS CASTELLI INSURANCES
LABRECQUE, BROUILLETTE, CASTELLI INC.
1001 SHERBROOKE STE., SUITE 555, MONTREAL, QUE. H2L 1L3
TEL: 514-286-1985 FAX: 514-286-1981
Joana Adamonis A.I.B.

LITAS *Montrealio lietuvių kredito unija*

1475, rue De Sève, Montréal (Québec H4E 2A8)

Tel.: (514) 766-5827 FAX: (514) 766-1349

Česlovo Senkevičiaus knyga DVYLIKA METŲ yra išleista Lietuvoje ir ten platinama. Nedidelis jos kiekis yra gautas *Tėviškės Žiburiuose*. Norintys knygą įsigyti prašome kreiptis į TŽ administraciją. Tel. 905-275-4672; el.p. ausra-tz@rogers.com